

LETO XXII. Stev. 275

IZDAJA IN TISKA CASOPISNO ZALOŽNIŠKO PODJETJE "LJUDSKA PRAVICA" DIREKTOR PODJETJA LEV MODIC GLAVNI IN ODGOVORNI UREDNIK IVAN SINKOVEC List izhaja vsak dan razen petka - Cena 10 dinarjev

Ljudska

PRAVICA

"LJUDSKA PRAVICA" USTANOVLJENA 4. OKTOBRA 1934 - MED NARODNOOSVOBODILNO BOJBO JE IZHAJALA KOZ 16-DNEVNIK IN TEDNIK - OD OSVOBODITVE DO 1. JULJA 1951 KOZ DNEVNIK. NATO PA KOZ TEDNIK - OD 1. JUNJA 1955 IZHAJA V REDAKCIJSKI POVEZANOSTI 2 -BORBO-

MANIFEST MIRU

Delavci in kmetje! Delavci na torišču znanosti in kulture! Ljudje dobre volje vseh dežel!

Na vas, na vaš razum, na vaša srca se obračamo mi, predstavniki komunističnih in delavskih partij raznih dežel, ki smo se zbrali v Moskvi na proslavi 40-letnice velike Oktobrske socialistične revolucije.

Vsem so nam še živo v spominu tegobe, surovosti in krutosti druge svetovne vojne. Njeni krvavi sledovi še niso povsem zabrisani in že visi nad domovi mirnih mest in vaši senca strašnih pošasti nove, stokrat bolj rušilne

da je človek sprostil tako ogromne naravne sile in ukrotil tako močna sredstva, da lahko zadene njihov rušilni učinek sleherni kotiček zemeljske oble. V novi vojni ne bo kraja, kjer bi se lahko človek mirno in varno skrtil. Pla-

ranja in izkoriščanja človeka po človeku. Delavci in kmetje Rusije so pod vodstvom Lenineve partije zapisali na svoje zastave geslo miru in mu zmerom ostali zvesti. V 40 letih svojega obstoja je dežela Sovjetov utirala svojim narodom pot k miru in težila kljub oviram, ki so jih postavljali imperialisti k mirnemu sodelovanju z drugimi deželami ne glede na njihovo družbeno ureditev.

V imenu svojih življenjskih koristi so delavci kapitalističnih dežel aktivno sodelovali v tem boju za mir. To plemenito stvar so podprli napredni ljudje po vsem svetu. Vendar pa se silam miru ni posrečilo obvarovati človeštvo pred novo katastrofo, pred drugo svetovno vojno. Preveč maloštevilne so bile te sile, Sovjetska zveza pa je bila takrat edina dežela, ki se je dosledno borila za ohranitev miru.

Toda nobena komunistična partija, nobena socialistična dežela nima razlogov, ki bi vzpodbudili vojno in vojaški napad na druge dežele za osvajanje tujih ozemelj. Sovjetska zveza in Ljudska Kitajska imata ogromna prostranstva zemlje in nešteto naravnih bogastev. V nobeni socialistični deželi ni razreda ne socialnega sloja prebivalstva, ki bi bil zainteresiran na vojni. Tam so na krmilu delavci in kmetje, ki so v vseh vojnah prispevali največje žrtve. Mar morejo zdaj želeli novo vojno. Cilj komunistov je, da ustvarijo družbo, v kateri bo zagotovljena splošna blaginja, razcvet vseh narodov, večni mir med narodi. Socialističnim deželam je potreben za ustvaritev takšne družbe trden mir. Zato so komunisti najdoslednejši nasprotniki vojne, najodločnejši borci za mir.

Socialistične dežele nočejo nobenemu narodu vsiliti svojega družbenega in političnega reda. Socialistične dežele so trdno prepričane o neopredeljni zmagi socializma. Vedo pa tudi, da socializma ni moč upostaviti od zunaj, da mora biti predvsem sad notranjega boja delavskega razreda in vseh naprednih sil v vsaki deželi. Zato so socialistične dežele daleč od tega, da bi se vmešavale v notranje zadeve drugih dežel, ne dopuščajo pa tudi, da bi se drugi vmešavali v njihove notranje zadeve. Zato trditve, da socialistične dežele ogrožajo mir s tem, da hočejo baje vsiliti drugim svoj red, niso nič drugega kakor poskus, da bi preslepili miriljubne ljudi.

Mir lahko ohranimo samo s pogojem, če vsi, ki ljubijo mir, združijo svoje napore, povečajo (Nadaljevanje na 3. strani)

V sredo je jugoslovanska partijsko-vladna delegacija, ki se je v Moskvi udeležila proslav 40-letnice Oktobrske revolucije in informativnih posvetovanj komunističnih in delavskih partij, odpotovala nazaj v domovino. Na sliki: na levi tovariš Edvard Kardelj tik pred odhodom vlaka, na desni: v sredini Mikoja, zraven njega Suslov, za njima Gromiko, ki so prišli na postajo Krimskajo pozdravit odhajajoče jugoslovanske goste

Konferenca predstavnikov komunističnih in delavskih partij

Beograd, 22. nov. (Tanjug). Delegacije komunističnih in delavskih partij, ki so se udeležile proslave 40-letnice Oktobrske socialistične revolucije, so sklenile izkoristiti svoj obisk v Moskvi za prijateljska srečanja in obravnavanje vprašanj, ki zanimajo vse partije.

Od 16. do 19. novembra je bila v Moskvi konferenca, ki so se udeležili predstavniki KP Avstralije, Avstrije, Alžirije, Argentine, Albanske partije dela, KP Belgije, Bolivije, Bolgarije, Brazilije, Velike Britanije, Socialistične delavske partije Madžarske, KP Venezuele, Partije delovnih ljudi Vietnama, Guatemalske partije dela, KP Nemčije, Enotne socialistične stranke Nemčije, KP Hondurasa, Grčije, Danske, Ljudske socialistične stranke Dominikanske republike, komunističnih partij Izraela, Indije, Indonezije, Jordanije, Iraka, Španije, Italije, Delavske progresivne partije Kanade, KP Kitajske, KP Kolumbije, Delavske partije Koreje, Partije Narodna avangarda Kostarike, Ljudske socialistične partije Kube, KP Luksem-

burške, KP Malaje, Maroka, Mehike, Mongolske ljudske, revolucionarne partije, KP Nizozemske, Nove Zelandije, Norveške, Ljudske partije Paname, KP Paragvaja, KP Peruja, Združene delavske partije Poljske, KP Portugalske, Romunske delavske partije, KP San Marina, Sirije in Libanona, SZ, Tajske, Tunizije, Turčije, Urugvaja, Finske, Francije, Cejlona, CSR, Čila, Švicarske partije dela, KP Švedske in Ekvadora, Zveze komunistov Jugoslavije ter KP Japonske.

Udeleženci so na konferenci izmenjali misli o perečih vprašanjih sedanjega mednarodnega položaja. Predstavniki komunističnih in delavskih partij so sklenili nasloviti na delavce in kmete vseh dežel, ljudi vsega sveta, vse ljudi dobre volje, manifest miru, katerega besedilo objavljamo.

Konferenca je minila v vzdušju tesnega sodelovanja in prisrčnosti, značilnega za medsebojne odnose bratskih partij, povezanih z enotnostjo marksistično-leninistične ideologije z načeli proletarskega internacionalizma.

vojne. Zdaj ni na svetu nobene dežele, v kateri nevarnost nove vojne ne bi nenehoma visela nad domačimi ognjišči, kjer ne bi krala radosti življenja, kjer ne bi zastavljala vznemirjenja polnih vprašanj. Kaj bo jutri, čez mesec dni, čez leto dni? Ali bodo znova v ognju vojne goreli naši domovi, vsem ko bodo atomske in vodikove bombe, ki uničujejo vse, prinesle nenadno smrt nam in našim otrokom?

Narodi so si že v dveh svetovnih vojnah pridobili bridke izkušnje. Preprosti ljudje, ki morajo prispevati v vojni virih največje žrtve, vedo, da prinaša vsaka naslednja vojna čedalje huje trpljenje, da uniči čedalje več dežel, ubije čedalje več ljudi, zapusti čedalje strašnejše in trajnejše posledice.

Prva svetovna vojna, ki so jo države, začel na nemški militarizem, je terjala življenje desetih milijonov ljudi. Desetina milijonov je uničila zdravje in navprila iz njih invalide. Vojna je prisilila cele narode, da so trpeli lakoto in pomanjkanje.

Druga svetovna vojna, katere glavni pobudnik je bil nemški fašizem, je privedla do tega, da so bile v vojni viro potegnjene ne samo velike armade, ne samo oborožene fronte. Letalske bombe so rušile odprta mesta, ubijale na tisoče in stoletiče mirnih civilnih prebivalcev, v senci hitlerjevskih taborišč, v plinskih celicah pa je umrlo na milijone moških, žensk in otrok. Velikanska gmožna sredstva, s katerimi bi lahko zgradili na tisoče cvetočih mest, nahanili in obkeli cele narode, so služila stvari uničevanja, stvari smrti. Nad 30 milijonov človeških življenj, če ne računamo milijonov ranjenih in nohobljenih, je požrla druga svetovna vojna in zadnje dni sta padli na odprti japonski mesti prvi atomski bombi, ta očitljiva nevarnost množičnega ubljanja ljudi v prihodnje.

Ni potrebno ne znanje znanstvenikov ne domišljija pesnikov, da rečemo, da bi prihodnja vojna — če bi narodi dopustili, da bi prišlo do nje — prekosila vse, kar je doslej človeštvo okusilo. Prebivalci Evrope in Amerike, Azije, Afrike in Avstralije vedo,

men atomske, vodikove in raketne vojne bi zajel vse narode in grozil mnogim človeškim pokolenjem z neizbranimi tegobami.

Preprosti ljudje vsega sveta ne glede na njihovo narodnost in politične nazore, vero in barvo kože hočejo živeti v miru. Preprosti ljudje vsega sveta se vprašujejo:

»Mar človek, katerega zmagovali razum odvzema naravi vse njene skrivnosti in ji čedalje bolj vlada, mar človek, ki bo lahko spričo izstrelkov umetnih satelitov kmalu dosegel zvezde — mar se človek ne bo mogel ogniti vojni in preprečiti uničenje samega sebe?»

Mi predstavniki komunističnih in delavskih partij, ki se decela zavedamo svoje odgovornosti za usodo narodov, izjavljamo:

Zbrali smo se v glavnem mestu dežele, ki je pred 40 leti začela novo dobo v zgodovini človeštva. Leta 1917 je na ruskih tleh prvič v zgodovini zmagala socialistična revolucija. Oblast so prevzeli delovni ljudje in njihov cilj je bil uničiti vse oblike zati-

Davi so prišli v Ljubljano člani praškega Narodnega divadla, ki se mude že nekaj dni na gostovanju po Jugoslaviji. Dolej so nastopili v Beogradu z dramo čeških pisateljev bratov Mrštik »Maryša« in z Mollérovim »Don Juanom«. Drevi bodo češki umetniki uprizorili v Ljubljanski Operi »Maryšo«. Po gostovanju v Ljubljani odidejo člani praškega Narodnega divadla na Reko, kjer bodo dali dve predstavi, kasneje pa še v Zagreb. — Na sliki: Češkoslovaški umetniki se zahvaljujejo občinstvu po beograjski predstavi »Maryše«.

VRNITEV V DOMOVINO

Jugoslovanska delegacija, ki se je udeležila proslave 40-letnice Oktobrske revolucije v Moskvi, se je sinoči vrnila v Beograd — Kardeljeva brzovjaka Hruščevu

Beograd, 22. nov. (Tanjug). Noč ob 20. se je iz Moskve vrnila v Beograd jugoslovanska partijsko-državna delegacija, ki je prisostvovala proslavi 40-letnice Oktobrske revolucije. Delegacija so sestavljali Edvard Kardelj, Aleksander Ranković, Lazar Koliševski, Veljko Vlahović in Uglješa Dahišević. Na beograjski železniški postaji so jih sprejeli Svetozar Vukmanović, Petar Stambolić, Djuro Pucar ter drugi partijski in državni funkcionarji.

Z delegacijo sta prispela tudi sovjetski veleposlanik v Beogradu Zamčevski in jugoslovanski veleposlanik v Budimpešti Kapličić.

Danes opoldne je naša delegacija potovala skozi Budimpešto, kjer so jo v imenu Socialistične delavske partije Madžarske in vlade sprejeli in pozdravili član političnega komiteja SDPM Karoly Kis, zunanji minister Imrő Horvat in drugi. Iz Budimpešte do jugoslovanske meje so nato delegacijo spremljali minister Horvat in več visokih funkcionarjev.

Ko je delegacija zapuščala ozemlje Sovjetske zveze, je Edvard Kardelj poslal Nikiti Hruščevu naslednjo brzovjako:

»Spoštovani tovariš Hruščev, v trenutku, ko jugoslovanska par-

tijsko-državna delegacija zapuščala ZSSR in se vrača v domovino, člani delegacije čutimo dolžnost, da vas še enkrat pozdravimo in da se prek vas vam osebno, pa tudi Prezidiju Centralnega komiteja Komunistične partije Sovjetske zveze in vladi ZSSR toplo zahvalimo za ljubeznivo gostoljubje, s katerim ste nas sprejeli. To gostoljubje nam je omogočilo, da čutimo globoko zadovoljstvo, da smo sodelovali na veličastni pro-

slavi 40-letnice velike Oktobrske revolucije, ki je na vse nas napravila globok otis.

Prepričani smo tudi, da so naši odkritosrčni in iskreni razgovori prispevali k medsebojnemu razumevanju in poglobitvi sodelovanja med našimi deželami in partijama.

Dovolite nam, da še enkrat želimo sovjetskim narodom in vam osebno najboljših uspehov v izgradnji komunizma in o boju za mir na svetu.

Sprejmite naše prisrčne tovariške pozdrave in izraze odkritosrčnega spoštovanja.»

S SESTANKA NOVINARJEV V ZUNANJEM SEKRETARIATU

Kdo ustvarja zmedo?

Vprašanje Slovencev na avstrijskem štajerskem — Potrební bodo novi naporí za nadaljnja razorožitvena pogajanja in za dosego mednarodnega zaupanja

Beograd, 22. nov. (Tanjug). Predstavniki Državnega sekretariata za zunanje zadeve so novinarji danes zastavili vprašanje v zvezi s pisanjem zahodnega tiska o zdravju predsednika Tita. Zahodni tisk je namreč napovedal možnost, da bi predsednik Tito pozimi potoval v nekatere azijske in afriške dežele. Drašković je na to vprašanje odgovoril:

— Po objavljenih uradnih poročilih glede obiskov azijskih in

afriških dežel ni prišlo do sprememb. Dokaz skrajne poklicne nesolidnosti je, če si tuji novinarji na podlagi zadnjega biltena o zdravstvenem stanju predsednika Tita, oziroma na podlagi omebe o »spremembi podnebja« dovoljujejo trditi, da gre za potovanje v druge dežele. Tako na primer neki tukajšnji dopisnik nekega tujega lista tolmači ta del biltena kot »namen maršala Tita, da vendarle izpolni svoje obveznosti glede obiskov« in kot »sklep maršala Tita, da nadaljuje potovanja«. Če bi s takšnim pomanjkanjem resnosti in odgovornosti tolmačili tudi naše politične izjave ali ukrepe, si lahko mislimo, do kakšnih zmed v informiranosti javnosti bi nujno moralo priti.

Na vprašanje v zvezi z izjavo predsednika štajerske deželne vlade, da v tej avstrijski pokrajini ni Slovencev, je Branko Drašković odgovoril:

— Ne glede na trditve g. Kraingerja živi na štajerskem slovenska narodna skupina in zanikanje njenih pravic nasprotuje državni pogodbi.

Predstavnika državnega sekretariata za zunanje zadeve so potem vprašali, kako je z gospodarskimi stiki med Jugoslavijo in ZDA in ali je v njih kaj novega. Drašković je dejal, da k tistemu, kar je v tem vprašanju že prej izjavil, ni kaj dodati. Pričakujemo, je rekel, da se bodo začeli razgovori nadaljevati.

Potlej so se novinarji zanimali za stališče Državnega sekretariata glede na zaključek razprave o razorožitvi in na glasovanje v Generalni skupščini OZN o razširitvi mehanizma za »razorožitev«, kakor tudi sploh glede na perspektive nadaljnjih pogajanj o razorožitvi.

— Jugoslovansko gledišče — je izjavil Drašković — je pojasnil naš delegat v OZN. Potrební bodo novi naporí, da odpravimo nastale težave in da bi se pogajanja čimprej obnovila.

VREMENSKA NAPOVED

za soboto, 23. novembra

Se nadalje pretežno oblačno. Temperatura ponudi med -3 do +4, v Primorju 5, najvišje dneve do 6, v Primorju 8 stopinj C.

»Partizan« Tabor-Ljubljana

prvak v tekmovanju za pokal »Ljudske pravice«!

Poročilo berite na osmi strani

Včeraj v Zvezni ljudski skupščini

V Zvezni ljudski skupščini je delalo včeraj dopoldne pet odborov. Odbor za socialno politiko in ljudsko zdravje Zveznega sveta ter odbor za vprašanja dela in socialnega zavarovanja Zbora proizvajalcev sta nadaljevala razpravo o osnutku zakona o delovnih odnosih. Vtem ko sta zakonodajna odbora obravnavala osnutek zakona o pokojninskem zavarovanju, je odbor za organizacijo oblasti in upravo razpravljal o osnutku zakona o javnih uslužbenih, s katerim je urejen položaj uslužbenec zdravstvenih ustanov.

Na popoldanski seji je ta odbor razpravljala o vlogi odbora za socialno politiko in ljudsko zdravje Zveznega sveta, v kateri le-ta predlaga, naj bi vključili v zakonski osnutek odločbo, da se uslužbenec, zaposlen v zdravstvenih ustanovah, dovoli opravljati zasebno poklicno dejavnost samo v izjemnih primerih, predvidenih v republiških zakonih.

Razen teh odborov sta popoldne delala tudi odbora za gospodarstvo obeh domov, ki sta obravnavala osnutek družbenega plana gospodarskega razvoja naše dežele v letih 1957 do 1961.

DELO ODBOROV LJUDSKE SKUPŠČINE LR SLOVENIJE

TRJE ZAKONSKI PREDLOGI

O zasebni zdravstveni praksi, o ustanovitvi Sveta za znanost ter o pravicah in dolžnostih republiških ljudskih poslancev sta razpravljala zakonodajna odbora Republiškega zbora in Zbora proizvajalcev

Ljubljana, 22. nov. — Danes sta se v prostorih Ljudske skupščine LRS sestala zakonodajna odbora Republiškega zbora in Zbora proizvajalcev. Na seji Zbora proizvajalcev so obravnavali predlog zakona o pravicah in dolžnostih ter o volitvah in odločitvah republiških ljudskih poslancev v Ljudski republiki Sloveniji. V imenu Izvršnega sveta je zakonski predlog obrazložil tov. Mitja Ribičič.

Zakonodajni odbor republiškega zbora je najprej obravnaval zakonski predlog o zasebni zdravstveni praksi v LRS. Zakonski predlog je obrazložil sekretar Sveta za zdravstvo Lojze Pliskur, v načelni obravnavi pa so sodelovali še tovariši Petajan, Hafner, Melik, Potočnik, Vižintin in drugi. Predvsem so diskutirali naglašeno važnost tega zakona in hkrati poudarjali nujnost, da se čimprej odpravijo vse morebitne pomanjkljivosti v naši javni zdravstveni službi. Predstavnik Sveta za zdravstvo je poudaril, da se pomanjkljivosti v opremljenosti zdravstvenih ustanov dnevno odpravljata in da ne bo dolgo, ko bodo vse zdravstvene ustanove imele osnovne aparature.

Zakonodajni odbor je nato obravnaval predlog zakona o ustanovitvi Sveta za znanost LR Slovenije, ki ga je v imenu predlagatelja obrazložil tov. Boris

Kocjančič, in ga sprejel s spremembami. Predlogi odbora za prosveto in samega predstavnika Izvršnega sveta. Sam odbor pa je še predlagal spremembo, po kateri naj bi univerza v Ljubljani volila v Svet tri člane namesto dveh glede na to, da univerza predstavlja zelo obširno znanstveno ustanovo.

V tretji točki dnevnega reda je odbor obravnaval predlog zakona o pravicah in dolžnostih ter o volitvah ter o vpoklicu republi-

ških ljudskih poslancev v Ljudski republiki Sloveniji. Zakonski predlog je v imenu Izvršnega sveta obrazložil tovarš Vladimir Krivic, ki je med drugim poudaril, da predlog novega zakona ne vsebuje nobenih bistvenih sprememb. Gre samo za nekatere dopolnitve oziroma za preciznejše določbe, ki so posledica izkušenj in ki težijo za tem, da bi dopolnili naš volilni postopek v smeri nadaljnje demokratizacije in ga vskladili z utrjevanjem našega komunalnega sistema.

Tovariš Krivic je omenil nekatere spremembe. Tako zbori volivcev za območje volilnega okraja (12.000 prebivalcev, kar je povprečje občine) izvolijo najprej med seboj delegate, ki se sestanejo na kandidacijski konferenci. Takšna kandidacijska konferenca, ki pravzaprav predstavlja združitev dosežanih kandidacijskih komisij posameznih zborov, predlaga volivcem kandidate. Na naslednjih zborih volivcev se o teh predlaganih kandidatih razpravljajo in zbori volivcev odločijo glede določitve predloga kandidature. Če se zbor volivcev ne strinja z nobenim od kandidatov, ki ga je predložila kandidacijska konferenca, lahko postavi za kandidata drugo osebo. Kandidacijsko konferenco naj bi povprečno sestavljalo okrog 40 delegatov.

Po načelni razpravi je odbor obravnaval zakonski predlog od člena do člena in ga osvojil. Jutri bo odbor nadaljeval delo in obravnaval še zakonske predloge o komasaciji kmetijskih zemljišč in o dopolnitvi zakona o odpravi viničarskih in podobnih razmerij.

O istih treh zakonskih predlogih je včeraj razpravljali tudi skupščinski odbor za organizacijo oblasti in uprave ter jih po temeljiti obravnavi sprejel z manjšimi spremembami.

Beograd, 22. nov. (Tanjug). Na dnevnem redu seje odbora za socialno politiko in ljudsko zdravje Zveznega sveta, ki je dva dni obravnavala osnutek zakona o delovnih odnosih, so bile določbe, s katerimi je urejena prepoved ženskega dela na nekaterih poslih, kakor tudi določbe o zaščiti mladine in invalidov.

Zakon prepoveduje zaposlitev žensk ne glede na njihovo starost na poslu, ki je škodljiv za njihovo zdravje ali nevaren za življenje. Ti posli so delo z živim srebrom in svincom, delo v gradbenih jaskah, potapljanje, delo pri raznih pečeh za topilne kovine, nekatera rudarska dela, podzemeljska dela v rudnikih, globinsko vrtanje itd. Pač pa so lahko ženske po novem zakonu zaposlene v rudnikih, če ne opravljajo ročnega dela oziroma če delajo v

zdravstvenih in socialnih službah ali če morajo opraviti določeni staž v podzemeljskih delih rudnika, da se strokovno usposobijo.

Tudi noseče ženske ne smejo biti zaposlene na poslih, ki škodujejo njihovi nosečnosti. Če pa so na takšnih delovnih mestih že delale, jih je treba med nosečnostjo premestiti na lažje posle. Zakon omogoča, da delavski svet, gospodarska organizacija ali najvišji organ kake druge organizacije upošteva eno ali več komisij, ki določijo posle, na katerih je prepovedano žensko delo.

Odbor je na današnji seji obravnaval tudi določbe o pravicah delavcev med brezposelnostjo. V primeru brezposelnosti ima delavec pravico do denarne podpore, dokler sam ali prek organa službe za posredovanje dela ne najde zaposlitve. To pravico dobi, če je bil do prenehanja delovnega razmerja nepretrgoma zaposlen najmanj leto dni ali 18 mesecev s presledki v zadnjih dveh letih; dalje če njegovi dohodki ali dohodki njegove ožje družine in ljudi, ki jih obvezno vzdržuje, ne presegajo z zakonom določenega zneska in če se v treh mesecih prijavi pristojnemu organu službe za posredovanje dela.

Pravica do denarne podpore ugasne, če dobi delavec zaposlitev, če si pridobi pravico do invalidske oziroma starostne pokojnine, če postane trajno nesposoben za delo, če odkloni zaposlitev, ki mu jo je po njegovih strokovnih in fizičnih sposobnostih ponudil pristojni organ službe za posredovanje dela, ali če je obsojen na zaporno kazen nad tri mesece.

Razpravo o osnutku zakona o delovnih odnosih je nadaljeval tudi odbor za vprašanja dela in socialnega zavarovanja Zbora proizvajalcev. Na dnevnem redu dopoldanske seje je bila določba, ki določa delovni odnos v gospodarskih organizacijah. Živahno so obravnavali določbo, po kateri predlaga sprejem vsakega delavca direktor ali druga pooblašena oseba delavskemu svetu oziroma komisiji za upostavitev in odpo-

Termoelektrarna Kakanj je morala začasnno ustaviti delo zaradi okvare na rezervni napajalni črpalki. Termoelektrarna, ki ima dva agregata s skupno jakostjo 64 mgv, ne bo obratovala najmanj 15 dni, kar pomeni za gospodarstvo hudo izgubo. Letos je bilo že več takšnih okvar, kar je povzročilo manjše zastoje v obratovanju termoelektrarne. Naprave, na katerih so te okvare nastale, je dobavila tvrdka »KBS« iz Zahodne Nemčije.

S SEJE CENTRALNEGA ODBORA ZVEZE STUDENTOV JUGOSLAVIJE

Še mnogo neurejenih vprašanih ki zadevajo delo naših univerz

Beograd, 22. nov. (Tanjug). V dvorani Doma sindikatov v Beogradu se je začela danes tretja plenarna seja Centralnega odbora Zveze študentov Jugoslavije. Na njej obravnavajo nalogo Zveze študentov v delu za reformo visokošolske izobrazbe, nekatere probleme iz dela društev Zveze študentov in mednarodno sodelovanje študentske organizacije.

Med razpravo o vlogi Zveze študentov v delu za reformo šolstva so poudarili, da je študentska organizacija po uveljavljenju zakona o univerzah leta 1954 mnogo bolj sodelovala v prizadevanju, da bi uredili razmere na naših univerzah. Organi družbenega upravljanja na univerzah so v glavnem našli svoje mesto v okviru organizacijskega sistema univerz, ostalo pa je še mnogo neurejenih vprašanih. Eno najbolj perečih vprašanih je trajanje študija. Eden glavnih vzrokov, da traja študij tako dolgo, je premalo sodobni in premalo racionalni pouk in pa to, da pouk ni vskladen s potrebami prakse in našega razvoja.

Število študentov je v primerjavi z letom 1938/39 naraslo več kot trikratno, število diplomiranih študentov pa niti podrugokratno. Za lansko šolsko leto je značilna tudi težnja po nazadovanju števila diplomiranih študentov in veliko povečanje števila

absolventov. Samo v Zagrebu in Beogradu je bilo 19.000 absolventov ali kakih 35% vseh rednih in izrednih slušateljev, vpisanih na teh dveh univerzah.

V taknem položaju bi se morala Zveza študentov še vztrajneje boriti za modernizacijo vsega univerzitetnega pouka. V tej dejavnosti gre posebno mesto medfakultetnim konferencam študentov in profesorjev. Na seji so poudarili, da je nujno potrebna mnogo večja usmeritev vse organizacije na učenje in na zavest večje odgovornosti nasproti strokovnemu delu nasploh. Pri Centralnem odboru Zveze študentov Jugoslavije bi bilo treba ustanoviti komisijo za probleme univerz. Njena naloga bi bila, da vskladi napore in dejavnost v obravnavanju skupnih ali specifičnih problemov posameznih univerz v stalnem sodelovanju z organi družbenega upravljanja ter drugimi na univerzah zainteresiranimi činitelji.

Uspehi slovenske industrije v oktobru

Minuli mesec je presegla lamskoletno mesečno povprečje za 21 %

Industrija Slovenije je v minulem mesecu zabeležila doslej največje mesečno proizvodnjo. Indeks fizičnega obsega industrijske proizvodnje Slovenije, ki je v septembru popustil od 117 na 114, se je v oktobru povzpela na 121, kar pomeni za 21% več kot v lamskoletnem povprečju. Močnejše povečanje proizvodnje je v oktobru sicer vsakoletni sezonski pojav, vendar nas letos preseneča zaradi tega, ker je prav v minulem mesecu gripa precej ovirala redno delo v tovarnah.

VEČ ZA ŠIROKO POTROŠNJO Največji vzpon je zabeležila v oktobru predelovalna industrija za široko potrošnjo. Tako je n. pr. industrija usnja in obutve izkazala kar za 23% večjo proizvodnjo kakor lani v oktobru. Naša čevljarska industrija je zaznamovata doslej največjo mesečno izdelavo, namreč 205.400 parov obutve nasproti 153.400 parom v istem mesecu lanskega leta. Predilnice so prvokrat v enem mesecu izdelale nad 2000 ton preje, tkalnice pa so povečale proizvodnjo taknih od 9,3 milijona kvadratnih metrov v septembru na 10,3 milijona v oktobru. Velika je bila tudi proizvodnja jedilnega olja in ribjih konserv.

S področja elektroindustrije naj omenimo, da so v tem mesecu izdelali v Sloveniji 5772 radijskih aparatov, kar prav tako predstavlja doslej največje mesečno proizvodnjo. Isto velja za električne števec, ki so jih izdelali 19.200 (lani v oktobru 11.900). Na visoki ravni se je nadalje gibala proizvodnja papirja, v lesni industriji pa zlasti proizvodnja vezanih plošč, ki je narasla od 350 kub. metrov v avgustu oziroma 460 kub. metrov v septembru na 523 kub. metrov v oktobru. Pro-

preteklem mesecu kar 7300 avtomobilskih plaščev nasproti 5000 v lamskem oktobru in s tem dosegla nov mesečni rekord. S.

POSVETOVANJE O ELEKTRONIKI IN TELEKOMUNIKACIJAH

Odbor za medicinsko elektroniko naj bi upostavili pri zveznem središču za elektroniko

Beograd, 22. nov. (Tanjug). V Domu sindikatov v Beogradu se je začelo prvi drugi jugoslovanski posvetovanje o elektronski in telekomunikacijah. Udeležuje se ga kakih 150 inženirjev in tehnikov strojne in elektrotehnične stroke, organizirala pa ga je Zveza strojnih in elektrotehničnih inženirjev in tehnikov Jugoslavije v sodelovanju z zveznim središčem za elektroniko.

Posvetovanja se udeležujejo tudi predstavniki Zvezne industrijske zbornice, JLA, Zvezne komisije za jedrsko energijo, Zveznega zavoda za delovno storilnost ter drugih organizacij in ustanov, zainteresiranih na uporabi elektronike in avtomatike.

Posvetovanje je začel predsednik Zveze strojnih in elektrotehniških inženirjev prof. Dušan Velčkovič, potem pa je udeležence pozdravil sekretar Zvezne industrijske zbornice ing. Vlado Vujović. Le-ta je omenil, da zdaj v naši državi 15 industrijskih podjetij izdeluje razne instru-

ved delovnega razmerja, v gospodarskih organizacijah, ki nimajo voljenega delavskega sveta, pa vsemu delovnemu kolektivu. Odbor se je postavil na stališče, da lahko direktor samo zahteva od delavskega sveta, da na kakem delovnem mestu zaposli enega ali več ljudi, njihovo zaposlitev pa predlaga delavski svet.

DNEVNIK

V goriskem okraju so se že začele proslave in prireditve v počastitev bližnjega Dneva republike. Novinarji iz Nove Gorice so priredili v četrtek večer ustni časopis v Srednjem Lokovcu, sinoči pa so ga ponovili v Lokvah pri Cepovanu. Svečane proslave in akademije bodo po vseh občinskih središčih, v delovnih kolektivih in tudi v nekaterih drugih vaseh. Na Dan republike bo zasvetila električna luč v Spodnjem Lokovcu ter naselju Vrtače v kanalski občini.

V severnem Primorju prirejajo letne konference mladinskih organizacij, združene z volitvami novih vodstev. V gorškem okraju je v članjenih okrog 5000 mladincev in mladink. Hkrati ustanavljajo ponekod nove organizacije. V Bovcu, Vipavi in Kanalu ob Soči bodo prve občinske konference Ljudske mladine v nedeljo, drugod pa 8. decembra. Okrajna konferenca bo 19. decembra v Novi Gorici.

Na povratku iz Prage sta se v četrtek ustavila v Mariboru Petar Stambolić in Franc Leskošek, ki sta se kot člana jugoslovanske delegacije udeležila pogreba predsednika CSR Antonina Zapotockega. Bila sta v posloju OLO, popoldne pa sta si ogledala mesto. Nato sta odpovala iz Maribora proti Celju.

»Titovi ladjedelci« v Kraljevcu so včeraj izročili danskem naročniku motorno ladjo »Ida Clausen«, prvo iz serije petih ladij istega tipa, ki jih bodo zgradili v Kraljevcu za tega naročnika. Ladja ima 410 ton nosilnosti. Vse te ladje so posebej grajene za prevoz živine.

Delegacija Socialistične stranke Arabeskega preporeda (BASS) je včeraj nadaljevala razgovore s predstavniki SZDLJ. Arabski socialisti se mudijo pri nas že od 10. novembra.

V Beograd je včeraj prispela belgijska sindikalna delegacija, ki se bo mudila pri nas štiri dni. Seznanila se bo z osnovnimi načeli našega gospodarskega razvoja.

Jugoslovanski grafiki bodo odprli svojo prvo razstavo v Budimpešti. Deset članov grafične kolektiva iz Beograda bo razstavilo 40 svojih grafik. Razstava bo odprta 3. decembra in bo trajala 15 dni.

Prvi kongres zdravnikov Crne gore se je začel včeraj v Titogradu. Udeležuje se ga okrog 140 delegatov. Med drugimi mu prisostvujeta tudi predsednik republiške Ljudske skupščine Blažo Jovanović, pokrovitelj kongresa, in predsednik republiškega Izvršnega sveta Filip Bajković.

K SPREMEMBI PREDPISOV ZA POTROŠNIŠKA POSOJILA

Več preudarnosti pri najemanju potrošniških posojil

Od srede lanskega leta, ko smo uvedli liberalnejše kreditiranje potrošnikov, se je najemanje potrošniških kreditov močno povečalo. Konec septembra je dosegla zadolžitve potrošnikov v zveznem merilu okrog 63 milijard din nasproti 36 milijardam pred enim letom. Od začetka letošnjega leta je saldo potrošniških kreditov do konca septembra naraslo za 15,6 milijarde dinarjev, to je več kakor lani vse leto in trikrat več kakor leta 1955.

Ob teh podatkih se bo morda marsikomu zdelo, da gre zadolževanje potrošnikov na račun bodočih prejemkov in zaslužkov za predaleč. Vendar taki razlogi niso bili odločilni za poostritve pogojev pri najemanju potrošniških kreditov, ki je bila te dni predpisana. Res je 59 milijard novih potrošniških posojil velik znesek, vendar predstavlja še vedno le 11% malotrgovinskega prometa s potrošniki (brez prometa proti plačilu v virmanu). Po drugi strani ne kaže v tej zvezi prezreti okolnosti, da se je letos tudi denarno varčevanje močno razmahnilo. Medtem ko so lani v prvih treh četrtletjih hranilne vloge narasle v državnem merilu za 3,2 milijarde din, je letos v istem razdobju ta prirastek dosegel 7,8 milijarde din in je torej s povečanjem hranilnih vlog krita polovica nove zadolžitve potrošnikov.

V SLOVENIJI NARASČAJO HRANILNE VLOGE HITREJŠE KAKOR ZADOLŽITVE POTROŠNIKOV

Se zanimivejšo sliko nudi enaka primerjava za samo Slovenijo, kjer se potrošniški razmeroma manj zadolžujejo in je tudi denarno varčevanje močnejše razvito. Po uvedbi lamskih olajšav za najemanje potrošniških posojil se je sicer tudi v Sloveniji zadolžitve potrošnikov močno dvignila. V prvih treh četrtletjih tega leta je narasla za 1,10 milijarde din, toda še večji je bil prirastek hranilnih vlog, ki je dosegel 1,84 milijarde din.

POSOJILA PREDVSEM ZA BLAGO TRAJNEJŠE VREDNOSTI

Gornja sprememba pogojev za najemanje potrošniških posojil ima namen vplivati na strukturo osebne potrošnje in navajati potrošnika, da si s potrošniškim posojilom nabavlja predvsem blago trajnejše vrednosti, kakor so tehnične naprave za gospodinjstvo, pohištvo, radijski aparati, kolesa, motorna vozila in podobno, kar si težje nabavlja iz tekočih dohodkov in se zato tudi posojila za nabavo teh predmetov dajejo na daljšo dobo, se pravi na dve leti ali tri leta. F. S.

Stevenson

Dulles je zahteval pomoč in Stevenson je sprejel ponudbo, da postane poseben zunanjepolitični svetovalec Eisenhowerjeve uprave. Dvokrat poražen kandidat Demokratske stranke v boju za hollandskim vojnimi veteranom Eisenhowerjem se je tako postavil ob možnosti, da bi kandidiral še tretjič. Vse pa kaže, da se poteguje za položaj bodočega znanega ministra. Zanimivo je, da je Stevenson že dobil isto pisarno v zunanji ministertvu, ki jo je vesljal uporabljati tudi Dulles, ko je bil republikanski svetovalec za zunanjo politiko takratnega sekretarja za zunanje zadeve Achesona v Trumanovi administraciji Demokratske stranke.

Kar smo povedali, pa ni najvažnejše v tej pomembni vesti iz Washingtona. Te vesti ne smemo presojati toliko z vidika Stevensovih ambicij, kolikor v luči prevelikega Dullesovega zanesenosti. Vsa Eisenhowerjeva uprava kaže zadnje čase znake »dramljenja«, kar imenujejo nekateri tudi »pomenovno prodrvanje« zlasti pa zunanjo politiko. Zdjaj se odkrito priznavajo, da je dal povod za to znanstveni in tehnični uspeh Sovjetske zveze z obema satelitoma, Washingtonska vlada je brž opozorila na resni položaj ter poudarila, da je posebna enotnost tako znotraj dežele kakor tudi v bloku njenih zaveznikov. Skratka, nastaja je napet položaj. Zdjaj zahteva splošno mobilizacijo vseh sil — toda po poti dosejanja vladne politike.

Stevenson so namenili važno vlogo in ta poteza naj bi opozorila ameriško javnost na Roosevelta, ki je ukrenil tik pred začetkom druge svetovne vojne nekaj podobnega, ko je poklical v svojo »newdealovsko« upravo Simonsa iz opozicijske republikanske »stranke«, da bi vodil obrambo silo. Zdjaj bo moral Stevenson, kot obnavljenei verziji dvostranske politike organizirati bližnje zasedanje Atlantike zveze. Washingtonska uprava očito čuti vso kočljivost tega posvetovanja Zahoda »na najvišji ravni« in se selo zanaša na Stevensove sposobnosti.

Takšna usmeritev Washingtona kaže na zamotanost položaja, ki se je v njem znašla ameriška diplomacija. Ne nudi pa dovolj elementov, da bi iz njih mogli, ali je Washington pripravil na »reči« sprejem v svoji zunanji politiki. Stevenson se sicer še ni izrekel o vsem tem, ni pa nobena skrivnost, da presojata obe ameriški stranki svetovne probleme bolj ali manj enako. Zato ni treba biti skeptičen glede mnenja istih, ki dobro poznajo lego ugednega Američana, ki verujejo v njegovo kritičnost, pogum in inteligence in ki pričakujejo, da bodo prište Stevensonove vrline do izraza, tako da bi se Washington v svoji zunanji politiki usmeril predvsem na stvarnost našega časa, ki jo je treba napovedati priznati.

V. Testič

(Nadaljevanje s 1. strani)

budnost nasproti poskusom vojnih hujskačev, če vsi do kraja doumejo, da je njihova sveta dolžnost krepiti boj za zaščito miru, ki mu grozi nevarnost.

Mi komunisti pravimo zdaj, da je moč vojno preprečiti, ohraniti mir. Mi govorimo to v trdnem prepričanju, ker je položaj na svetu zdaj drugačen, razmerje med silami drugačno.

Dežela Sovjetov, porojena v veliki Oktobrski revoluciji, ni več osamljena in izolirana. Po zmagi nad fašizmom je bil ustvarjen ogromen svet socializma, ki šteje blizu milijardo ljudi. V težnji po miru in mednarodnem sodelovanju, po mirni koeksistenci raznih družbenih redov, z ramo ob rami s Sovjetsko zvezo gre druga velika socialistična sila — Ljudska Kitajska, za iste miro-ljubne cilje se bore evropske in azijske dežele ljudskih demokracij.

Neslutni razvoj industrije, znanosti in tehnike v Sovjetski zvezi in drugih socialističnih deželah služi stvari miru, je močna ovira v netenju vojne.

Na svetovnem torišču je zrasla še druga nova sila. Oktobrška revolucija je vzdrnila kolonialne narode, ki so se že otresli ali pa se otresajo jarma stotletne odvisnosti in ki hočejo živeti v miru, ki ne dopušča vmešavanja imperialističnih sil v svoje notranje zadeve. Da bi se rešili zaozlosti in bede, uveljavljajo politiko miru in nevtralnosti, politiko znanih »petih načel« — medsebojnega spoštovanja, ozemeljske nedotakljivosti in suverenosti, nenapadanja, nevmesavanja v notranje zadeve drugih, enakopravnosti in medsebojne koristi, mirne koeksistence.

Ne samo narodi socialističnih dežel, ne samo narodi Vzhoda nočejo vojne. Vojno sovražno tudi narodi kapitalističnih dežel na Zahodu, ki so jo dvakrat sami okusili.

Sile miru so ogromne. Te sile lahko ne dopuste vojne, lahko ohranijo mir. Toda mi komunisti vidimo svojo dolžnost v tem, da opozorimo vse ljudi na svetu, da nevarnost pošastne, morilne vojne še ni minila.

Od kod izvira nevarnost za stvar miru, za varnost narodov? Na vojni so zainteresirani, o vojni sanjarijo kapitalistični monopoli, ki so v obeh svetovnih vojnah in v sodobnem tekmovanju v oboroževanju sila obogateli. Tekmovanje v oboroževanju, ki prinaša monopolom velikkanske dobičke, je čedalje težje breme na ramenih delovnih ljudi, in zelo poslabšuje gospodarski položaj dežele. Pod pritiskom kapitalističnih monopolov, zlasti ameriških, vladajoči krogi nekkih kapitalističnih držav odklanjajo predloge o razorožitvi, o prepovedi atomskega orožja in o drugih ukrepih, usmerjenih na to, da bi preprečili novo vojno. V Organizaciji združenih narodov so miroljubne dežele sprožile mnogo dobrih predlogov, katerih izglasovanje bi okrepilo mir, zmanjšalo nevarnost nove vojne. Nihče ne more zanikati, da predlogi, predloženi v proučevanje v OZN o vprašanjih o opustitvi tekmovanja v oboroževanju in o vrnitvi nevarnosti atomske vojne, o mirni koeksistenci držav, o razvoju gospodarskega sodelovanja med njimi, ki je odločen činitelj za nujno potrebno zaupanje v stikih med državami, ustrezajo življenjskim koristim vseh narodov. Od ureditve teh vprašanj je v veliki meri odvisna usoda miru, usoda bodočih rodov. Ti predlogi zadevajo na aktiven odpor tistih, ki so zainteresirani na ohranitvi mednarodne napetosti.

Na tisoče časnikov in radijskih poslušalcev za dnem trdi narodom ZDA, Velike Britanije, Francije, Italije in drugih kapitalističnih dežel, da »svetovni komunizem« baje ogroža njihovo svobodo, njihov način življenja, njihov mirni obstoj.

Misleč na blaginjo ljudskih množic vsega sveta, težje za napredkom in svetlo prihodnostjo vseh narodov se obračamo na: moške in ženske, delavce in kmete, delavce na področju znanosti in umetnosti, učitelje in uslužbence, mladino in obrtnike, trgovce in industrije, socialiste, demokrate, liberalce, vse ljudi ne glede na njihovo politično in versko prepričanje, na vse, ki ljubijo svojo domovino, na vse, ki nočejo vojne, na vse ljudi dobre volje po vsem svetu, na vse vas se obračamo s pozivom:

Organizirajte se in borite za:

1. takojšnjo opustitev poskusov z atomskim in vodikovim orožjem;

2. brezpogojno čimprejšnjo prepoved proizvodnje in uporabe tega orožja.

Mi, komunisti, smo posvetili svoje življenje stvari komunizma. Mi, komunisti, neomajno verujemo v zmago te velike stvari. Prav zato, ker verujemo v zmago naših idej, idej Marxa in Lenina, idej proletarskega internacionalizma, hočemo mir in se borimo za mir. Vojna je naš sovražnik.

Naj dežele z različnimi socialistnimi ureditvami odslej tekmujejo med seboj v razvoju miroljubne znanosti, miroljubne tehnike! Naj dokažejo svoje prednosti ne na bojišču, marveč v tekmoivanju za napredek za zboljšanje življenjskega standarda narodov!

Ponujamo roko vsem ljudem dobre volje. Z združenimi silami vrzimo raz sebe breme oboroževanja, ki teži narode. Rešili bomo svet nevarnosti vojne, smrti in uničenja. Pred nami je svetla in srečna prihodnost človeštva, ki stopa po poti napredka, Mir svetui!

Trst, 22. nov. Včeraj ob 12. do 20. ure je bila v Trstu splošna stavka vseh produktivnih sil, ki sta jo napovedali obe sindikalni organizaciji v znak solidarnosti s kovinarji Združenih jadranskih ladjedelnic in Tržaškega arzenala ter v protest proti brezbrzičnosti oblasti do tega vprašanja.

Opoldne so delavci zapustili tovarne in delavnice, trgovci in obrtniki pa zaprli svoje trgovine. Združenje trgovcev je pozvalo svoje člane, da na ta način podpre kovinarje, hkrati pa tudi protestirajo proti zvišanju trošarine. Kovinarje so podprli tudi uslužbenci mestnega prevoznega podjetja, ko so stavkali dve uri dopolne in dve popoldne.

Stavkali so tudi učitelji, tako da so bile šole popolnoma zaprte, pristaniški delavci, uslužbenci in drugi. Tudi gostinski obrati so se pridružil stavki. V večini kinov so začeli predvajati filme šele po 20. uri.

Popoldne je bilo v središču mesta veliko javno zborovanje, ki sta ga sklicali obe sindikalni organizaciji. Med več tisoči delav-

Protestna stavka je v Trstu ohromila vse delo in ves promet

Trst, 22. nov. Pred več kot enim mesecem je generalni komisar dr. Palamara v odloku št. 173 ukinitel odločbo bivše zavestniške uprave in na Tržaškem spet obnovil fašistični zakon iz leta 1939, po katerem je otrokom italijanskih državljanov prepovedano dati tuja, neitalijanska imena. Odlok je izzval ogorčene proteste vseh Slovencev, saj bi morali slovenski starši dati svojim otrokom italijanska imena. Protestom slovenskih političnih in družbenih organizacij so se pridružile tudi nekatere italijanske stranke. Proteste, ki so zbudili mnogo hrupa v tržaških listih, so zavrnili. Včeraj pa so uprave občin na Tržaškem prejele okrožnico komisarja, v kateri je rečeno, da odlok številka 173 ne velja — za slovensko prebivalstvo. Pri tem pripominja, da je to v skladu z obveznostmi, ki so bile sprejete z londonskim memorandumom z dne 5. oktobra 1954 in se posebej z določili priloženega narodnostnega statuta.

Na tihem preklican odlok

Komisar Palamara je torej s to okrožnico popravil krivico, ki je bila prizadejana Slovincem, vendar pa ostane dejstvo, da je odlok še vedno v veljavi in da ima zakonsko osnovo, medtem ko je okrožnica nima.

Alžirska pobuda iz Rabata

Rabat, 22. nov. (AFP). — Ob zaključku maroko-tunjskih razgovorov so sinoči objavili skupno poročilo, v katerem pozivata sultan Muhamed in predsednik Burgiba Francijo ter Alžirsko odporniško gibanje, naj zagneta pogajanja za pravično ureditev alžirskega vprašanja, tako da bi ugodili zahtevam alžirskega naroda po samostojnosti in duhu načel OZN in zavarovali zakonite interese Francije in francoskega prebivalstva v Alžiriji. Voditelj obeh dežel sta ponudila Franciji in alžirskim upornikom svoje dobre usluge.

Predsednik Burgiba in sultan Muhamed izražata tudi prepričanje, da bodo pogajanja za ureditev alžirske krize ustavila prelivanje krvi in da se bo tako končal boj, ki ogroža varnost Severne Afrike in spravlja v nevarnost mir v tem delu sveta.

Prispevki za vzdrževanje oboroženih sil OZN

New York, 22. nov. (Reuter). Generalna skupščina je danes zaključila razpravo o finansiranju oboroženih sil OZN na Blížnjem vzhodu s sprejetjem resolucije, ki predvideva 13 milijonov dolarjev prispevkov dežel članic in 12 milijonov, ki jih bodo kot posebno pomoč dala ZDA. Strokovnjaki pa še vedno računajo s primanjvljajem 6 milijonov dolarjev.

Zahodnonemški razgovori v Rimu končani

Rim, 22. nov. (Tanjug). Z objavo uradnega poročila je bil nocoj zaključen uradni del štirnodnevnega obiska zahodnonemškega predsednika republike Heussa v Italiji. V poročilu so v glavnem omenjena že znana stališča obeh dežel o potrebi nadaljnjih krepitve atlanske skupnosti in evropske integracije.

Predsednik Heuss je nocoj odpotoval na zasebni obisk v Neapelju in na Sicilijo, zunanji minister Brentano pa je odletel na sestanek z Dullesom.

Deklaracija partij dvanajstih dežel

(Nadaljevanje s 1. strani)

Svetovni socialistični sistem, ki se čedalje bolj krepil in postaja močnejši, nadaljuje deklaracija, čedalje globlje vpliva na mednarodni položaj, v skladu z interesi miru, napredka in svobode narodov. Medtem ko je socializem v svojem vzponu, je imperializem v zatonu. Pozicije imperializma so zaradi dezintegracije kolonialnega sistema znatno oslabiljene. Dežele, ki so odvrgele jarem kolonializma, branijo svoje neodvisnost in se borijo za ekonomsko suverenost in za mednarodni mir.

Delovno ljudstvo kapitalističnih dežel živi v takšnih razmerah, da pričena čedalje bolj spoznavati, da je pot socializma edina rešitev iz njegovega težavnega položaja. Na ta način nastajajo čedalje ugodnejši pogoji za vključitev delovnega ljudstva v aktivno borbo za socializem. Z izgovorom, da se »borijo proti komunizmu«, si agresivni imperialistični krogi ZDA prizadevajo, da bi čedalje več dežel spravili pod svojo nadvlado, pri čemer povzročajo uničenje demokratskih svobod, ogrožajo nacionalno neodvisnost razvitih kapitalističnih dežel, skušajo podvreči osvobodjene narode novim oblikam kolonializma in naposed sistematično uveljavljajo subverzivno početje proti socialističnim državam. Namen politike nekaterih agresivnih skupin v ZDA je, zbrati vse reakcionarne sile kapitalističnega sveta. Ko tako ravna, postajajo te skupine center svetovne reakcije, zakleti sovražniki narodov. Ko uveljavljajo takšno politiko, pripravljajo te protiljudske, agresivne imperialistične sile svoj lastni pogin, kopljejo same sebi grob.

Vse dokler bo obstajal imperializem, bodo tudi povodi za napadalne vojne. V povojnih letih so ameriški, britanski, francoski in drugi imperialisti ter njihovi plačanci vojskovali in se vskuševali v Indokini, Indoneziji, na Koroju, v Malaji, v Keniji, Guatemali, Egiptu, Alžiriji, Omanu in Jemenu.

Hkrati agresivne imperialistične sile odkrito nočejo zmanjšati oborožitve, prepovedati uporabo v proizvodnji atomskega in vodikovega orožja, nočejo privoliti v neposredno opustitev poskusnih atomskih eksplozij, nadaljujejo svojo politiko »hladne vojne« in »oboroževalno tekmo«, gradijo če-

Predor skozi Himalajo? Moskva, 22. nov. Časnik poročajo, da bodo začeli pod zahodno Himalajo v kratkem graditi cestni predor, dolg 12,5 km. Predor bi vezal Indijo s Sovjetsko zvezo. Načrte še pripravljajo. Predor bi gradili po najsodobnejših metodah. Dograjen bi bil v treh do štirih letih. Če bi ga pa začeli graditi s indijske strani, bi bilo delo končano v polovico krajšem času.

dalje več vojaških oporišč in uveljavljajo agresivno politiko, ki škoduje miru in ustvarja nevarnost, da izbruhne nova vojna.

V deklaraciji je rečeno, da je boj proti zahodnonemškemu militarizmu in revanšizmu, v katerem elita zlasti pomembno vlogo DR Nemčija, pomembna naloga miroljubnih sil nemškega naroda in vseh evropskih narodov. Deklaracija obsoja »poskus imperialistov, da bi vsilili svobodoljubnim narodom Blížnjega vzhoda doktrino Eisenhower-Dulles« ter žigosa »zarote in provokacije imperialističnih dežel proti neodvisni Siriji«, »Provokacije nasproti Siriji, Egiptu in drugim arabskim deželam imajo namen, razdvojiti in osamiti arabske dežele, da bi tako onemogocili njihovo svobodo in neodvisnost.«

Potem deklaracija poudarja, da je vir vojne nevarnosti v Jugovzhodni Aziji agresivni blok organizacije SEATO, in nadaljuje: »Vprašanje vojne in miroljubne koeksistence je zdaj usodni problem mednarodne politike. Toda sile miru so dandanes toliko močne, da je dejansko možno, izogniti se vojnem, kakor nam o tem priča primer neuspeh imperialističnih načrtov proti Egiptu. Imperialistični načrt, da bi izkoristili protirevolucionarne sile za to, da bi vrgli ljudski demokratski sistem na Madžarskem, je prav tako doživel neuspeh.«

Komunistične in delavske partije, ki sodelujejo na tem sestanku, poudarjajo, da je njihovo načelo o miroljubni koeksistenci dveh sistemov, ki se je še nadalje razvijalo in privedlo do sklepov XX. kongresa KPSZ, zdrava osnova zunanje politike socialističnih dežel in stebor miru in prijateljstva med narodi.

Deklaracija pravi, da je zamišljal o miroljubni koeksistenci v skladu s petimi načeli, ki sta jih skupno propoglasili LR Kitajska in Indija, ter s programom, ki so ga sprejeli na bandunski konferenci azijskih in afriških dežel. Nato nadaljuje: »Komunistične partije sodijo, da je boj za mir njihova najpomembnejša naloga. Skupaj z vsemi miroljubnimi silami bodo komunistične partije storile vse, kar je v njihovi moči, da bi preprečile vojno.«

Deklaracija govori nato o vprašanju odnosov med deželami svetovnega socialističnega sistema ter vsemi komunističnimi in delavskimi partijami in pravi, da tvorijo osnovo teh odnosov načela marksizma-leninizma ter načela proletarskega internacionalizma ter pripominja: »Delavski razred, ljudstva vseh dežel so zainteresirana na okrepitvi bratskih stikov v interesu skupne stvari, v interesu ohranitve zgodovinskih, političnih in socialnih pridobitev, ki jih je dosegla Sovjetska zveza,

prva in najmočnejša socialistična sila na svetu, ki jih je dosegla LR Kitajska in ki so jih dosegle vse socialistične dežele.«

Potem deklaracija ugotavlja, da temeljnji odnos med socialističnimi deželami na načelih polne enakosti, spoštovanja ozemeljske nedotakljivosti, neodvisnosti in suverenosti in na načelu nevmesavanja v zadeve druge dežele ter poudarja, da so socialistične dežele vzpostavile medsebojno široko ekonomsko in kulturno sodelovanje in da ga bodo še nadalje razširili. Deklaracija poudarja, da se socialistične dežele zavzemajo za splošno razširitev ekonomskih in kulturnih stikov z vsemi drugimi državami, ki to želijo, na podlagi enakopravnosti, vzajemne koristi in nevmesavanja v notranje zadeve drugih dežel.

»Socialistične dežele so proti razdelitvi sveta na vojaške bloke. Glede na nastali položaj in na to, da zahodne države nočejo sprejeti predlogov socialističnih dežel o tem, da bi vzajemno odpravili vojaške bloke, pa organizacija Varšavskega pakta, katerega narava je defenzivna, koristi varnosti evropskih narodov in miru po svetu ter jo je treba obdržati in okrepiti.«

Potem ko poudarja enotnost socialistične skupnosti, temelječe na enotnosti sistema, socialističnega cilja in ideologije, deklaracija nadaljuje: »Vzpostavitev čedalje trdnjših bratskih odnosov in prijateljstva med socialističnimi deželami naloga komunističnim delavskim partijam uporabo marksistično-leninistične mednarodne politike, vzgojo vsega delovnega ljudstva v duhu povezanosti internacionalizma in patriotizma, v duhu prispevanja odločilnih naporov, da bi odpravili ostanke buržoaznega nacionalizma in šovinizma.«

Deklaracija poudarja, da se socialistična revolucija in izgradnja socializma razvijata v skladu z določenimi številom osnovnih zakonov, katerih ni moč uporabiti v vseh deželah, ki grejo po poti socializma. »Ti zakoni prihajajo do izraza povsod hkrati z veliko raznolikostjo zgodovinskih, nacionalnih svojstev in tradicij, ki jih je treba vsekakor upoštevati.«

V deklaraciji je rečeno, da morajo komunistične in delavske partije socialističnih dežel ustvarjalno uporabljati splošne zakone, ki usmerjajo socialistično revolucijo in socialistično izgradnjo v skladu s konkretnimi pogoji v teh deželah, učiti se morajo ena od druge ter izmenjavati izkušnje.

»V sedanjih dobi je življenjske važnosti okrepiti boj proti oportunističnim težnjam v delavskem razredu in komunističnem gibanju. Na tem sestanku komunističnih in delavskih partij socialistič-

nih dežel je bilo poudarjeno, da je treba odločno opraviti z revizionizmom in dogmatizmom v vrstah komunističnih in delavskih partij.

Komunistične partije so pri tem, ko obsojajo dogmatizem, prepričane, da je zdaj poglavitna nevarnost revizionizem, ali z drugimi besedami desničarski oportunizem, kot manifestacija buržoazne ideologije, ki hromi revolucionarno energijo delavskega razreda in zahteva ohranitev ali vzpostavitev kapitalizma. Toda dogmatizem in sektarstvo sta lahko prav tako poglavitna nevarnost v raznih fazah razvoja v eni ali drugi partiji. Vsaka Komunistična partija bi se morala odločiti glede tega, katera nevarnost ji v določenem trenutku bolj grozi.«

Ko obravnava to vprašanje, deklaracija nadaljuje:

»Revizionisti zaničujejo vodilno vlogo marksistično-leninistične partije, zavračajo načela proletarskega internacionalizma in se zavzemajo za to, da bi zavrgli Leninova načela o partijski organizaciji, predvsem pa načelo demokratskega centralizma. Komunistično partijo hočejo iz borbene revolucionarne organizacije spremeniti v neke vrste debatno društvo.«

Deklaracija poudarja, da izražajo udeleženci sestanka svojo podporo vsem deželam, partijam, organizacijam, gibanjem in posameznikom, ki se borijo za mir in proti vojni, za miroljubno koeksistenco, ter nadaljuje:

»Zdjaj gre za vprašanje neogibne organizacije enotne protimperialistične in protifedralne fronte delavcev, kmetov, meščanske drobne buržoazije, nacionalne buržoazije in drugih patriotičnih demokratičnih sil. Številne okoliščine pričajo o tem, da je tem več možnosti za zmago v splošni borbi, čim večja in močnejša je enotnost raznih patriotičnih in demokratičnih sil.

V sodobnih razmerah v vrsti kapitalističnih dežel ima delavski razred na čelu s svojim namernim odredom možnost, da na podlagi delavske in ljudske fronte ter morebitnih drugih oblik sporazumevanja in političnega sodelovanja raznih partij in družbenih organizacij združi večino naroda, prevzame državno oblast brez državljske vojne in zagotovi prehod osnovnih proizvodnih sredstev v roke ljudstva.«

Deklaracija navaja, da ima delavski razred možnost, doseči trdno večino v parlamentu, spremljati parlament iz orođa, ki je v službi razrednih interesov buržoazije, v orodje, ki koristi delovnemu ljudstvu prek širokega nenehnega razvoja razredne borbe, ter da ustvari neogibne pogoje za miroljubno realizacijo

svobodo, njihov način življenja, njihov mirni obstoj. Misleč na blaginjo ljudskih množic vsega sveta, težje za napredkom in svetlo prihodnostjo vseh narodov se obračamo na: moške in ženske, delavce in kmete, delavce na področju znanosti in umetnosti, učitelje in uslužbence, mladino in obrtnike, trgovce in industrije, socialiste, demokrate, liberalce, vse ljudi ne glede na njihovo politično in versko prepričanje, na vse, ki ljubijo svojo domovino, na vse, ki nočejo vojne, na vse ljudi dobre volje po vsem svetu, na vse vas se obračamo s pozivom:

Zahtevajte konec tekmovanja v oboroževanju, ki vsak dan veča vojno nevarnost, in ki je za vas ljudi dela, najhujša!

Zahtevajte prepoved proizvodnje in uporabe atomskega in vodikovega orožja, kot prvi ukrep da takojšnjo opustitev poskusov s tem orožjem!

Zahtevajte konec politike vojaških blokov in graditve oporišč v drugih deželah!

Zahtevajte, da v samem srcu Evrope ne oborožujejo ponovno nemških militaristov, glavnih krivcev zadnje vojne!

Zahtevajte opustitev poskusov in vojaških provokacij imperialistov na Blížnjem in Srednjem vzhodu!

Podpirajte politiko kolektivne varnosti, politiko mirne koeksistence različnih družbenih redov, politiko širokega gospodarskega in kulturnega sodelovanja narodov!

Obrčajemo se na vas s pozivom: Zahtevajte od svojih vlad, da v Organizaciji združenih narodov uveljavljajo politiko miru in da nastopajo proti politiki hladne vojne!

Obrčajemo se na vse ljudi dobre volje po vsem svetu:

OBRAVNAVANJE OSNUTKA DRUŽBENEGA PLANA GOSPODARSKEGA RAZVOJA JUGOSLAVIJE OD 1957. DO 1961. LETA

NAGLEJŠI PORAST CELOTNE PROIZVODNJE

ena izmed osnovnih značilnosti našega prihodnjega gospodarskega razvoja

Realna potrošnja mestnega prebivalstva bo porasla za 7 do 8 odstotkov

Odbora za gospodarstvo Zveznega sveta in Zbora proizvajalcev Zvezne ljudske skupščine sta začela v četrtek obravnavati osnutek družbenega plana gospodarskega razvoja Jugoslavije v letih 1957 do 1961. Na skupni seji odborov je predsednik odbora za perspektivni plan in predstavnik ZIS Milentije Popović osnutek plana obrazložil.

Najprej je poudaril, da sloni osnutek na smernicah bodočega razvoja našega gospodarstva, vsebovanih v resoluciji plenarne seje SZDLJ v novembru 1955 in na skupščinskih resolucijah o perspektivnem razvoju kmetijstva in zadružništva, industrije, gradbeništva in splošne potrošnje. Osnutek predvideva, da se bo naše gospodarstvo v prihodnjih letih hitreje in bolj vskladenje razvijalo kakor doslej. Predvsem se bodo hitreje razvijali kmetijstvo, promet, gradbeništvo in iste panoge, ki služijo preskrbi prebivalstva, zlasti preskrbi velikih mest.

POVEČANJE DRUŽBENEGA PROIZVODA ZA 9,5 %

Petletni plan predvideva naglo naraščanje celotnega družbenega brutoprodukta in hitrejšo naraščanje narodnega dohodka. Celotni družbeni proizvod naj bi narasel za 9,5 %, narodni dohodek pa za 9,1 %, kar znaša na prebivalca povprečno 7 % letno. V industriji naj bi brutoprodukt narasel za 11 %, v kmetijstvu pa za 7,4 %. Hitrejšo naraščanje proizvodnje je ena glavnih značilnosti našega bodočega gospodarskega razvoja, je rekel Milentije Popović. Že predhodne razprave o kmetijstvu in industriji so pokazale glavne činitele, ki omogočajo tako naglo naraščanje. Če bodo splošni pogoji, notranji in mednarodni, omogočili večjo proizvodnjo, kakor jo predvideva osnutek plana, bomo presežek porabili za povečanje državnih rezerv, zlasti rezerv v plačilni bilanci ter za učinkovitejšo odstranitev primanjkljajev v naši mednarodni izmenjavi in za zboljšanje družbenega standarda.

SPREMEMBE V INVESTICIJSKI POLITIKI

Potem je Milentije Popović poudaril, da predvideva petletni plan nadaljnjo stabilizacijo gospodarstva in položaja na trgu. Nastale bodo tudi spremembe v investicijski politiki. Zrealiziralo se v tem, da hitreje naraščajo investicije na tistih področjih, ki so doslej zaostajala. Vtem ko bodo naraščale investicije v industriji do 1961 za 11,9 % letno, torej na 111,9 %, bodo narasle v kmetijstvu na 295,1 %, v gradbeništvu na 191 %, v prometu na 153 %, v trgovini, gostinstvu in turizmu na 117 %, v vodnem gospodarstvu pa na 228 %. Njihov predvideni obseg je v določenem smislu spodnja meja, do katere je bilo moč iti. Večje spremembe med akumulacijo oziroma investicijami v primerjavi z drugimi splošnimi potrebami, zlasti osebnim potrošnjo in družbenim standardom, pri nas ne bi bile možne, ker bi sicer ne mogli zagotoviti razvoja gospodarstva, ki je po letu 1961 nujno potreben.

Spremembe v investicijski politiki, prehod v industrije na gradbeništvo, kmetijstvo in promet ne bodo ustrezno zmanjšale potreb po centralizaciji investicijskih sredstev. Pri nas se namreč akumulacija v glavnem realizira v industriji, zdaj pa bi jo bilo treba v določenem mehanizmu prenesti na kmetijstvo, promet in gradbeništvo. V sedanjem našem mehanizmu je moč to storiti prek centralnih investicijskih skladov.

OSEBNA POTROŠNJA IN DRUŽBENI STANDARD

Vprašanje osebne potrošnje in družbenega standarda obravnava petletni plan kot gospodarsko kategorijo. Prednost daje predvsem osebni potrošnji, stanovanjski in

komunalni izgradnji ter šolanju kadrov in razvoju šolstva. Plan predvideva, da bo osebna potrošnja narasla za 6 do 7 % ali na prebivalca za 4 do 5 %. Realna osebna potrošnja bo narasla v mestih za 7 do 8 % hitreje, na vasih pa za kakih 3,5 %. Zdaj smo že v položaju, ko se posamezne gospodarske panoge ne morejo razvijati hitreje, ker nam pri-

Ali bo v Vojvodini propadlo 5000 vagonov zelja?

Malone v vseh okrajih Vojvodine imajo preveč zelja. Odvečnega zelja ima Vojvodina kakih 5000 vagonov. V krajih, kjer je zelje najbolj obrodilo, ga prodajajo po 4 ali celo po 2 dinarja kilograma franko nakladalna postaja. Čeprav ga ponujajo po ceni, ki je ponekod celo za polovico nižja od stroškov, ga ne morejo prodati. Trgovinsko omrežje namreč ne more odkupiti tako velikih količin zelja, ker nima ustrežne opreme in vozil.

Najtežavnejši je položaj v Futogu, kjer so pridelali na dobrih 500 oraloval zemlje kakih 900 vagonov tržnih presežkov zelja. Kmetje so ga ponujali po vseh večjih mestih in v industrijskih središčih tako poceni, da niti stroškov z izkupičkom ne bi krtili. Enak je položaj tudi v mnogih drugih vojvodinskih krajih. Ljudje se boje, da se jim zelje ne bi pokvarilo, pomagati pa si sami ne morejo.

ZADRUŽNE HRANILNICE dajejo investicijske kredite

Dolgoročne kredite za nakup kmetijske opreme (traktorjev, kmetijskih strojev, orodja in naprav) ter kredite za napredek živinoreje bodo v prihodnje dajale zadružne hranilnice. Te dni je bila namreč med Jugoslovansko investicijsko banko in republikanskimi zvezami zadružnih hranilnic sklenjena posebna pogodba.

S to pogodbo je Jugoslovanska investicijska banka odobrila zveznim zadružnim hranilnicam posojilo iz splošnega investicijskega sklada v znesku 2 milijardi din.

manjkuje strokovnjakov. Potrebna kadra v sedanjih pogojih bržčas ne bomo mogli dobiti niti v 10 ali 20 letih. To vprašanje bo treba še temeljito proučiti.

RAZVIJANJE NERAZVITIH PODROČIJ

V nadaljevanju svojega govora je Milentije Popović poudaril, da se s predvideno investicijsko politiko bolje ureja razmerje med kmetijskimi in industrijskimi področji, tako da se bodo področja, na katerih je glavna gospodarska dejavnost kmetijstvo, razvijala znatno hitreje kakor doslej. To velja predvsem za glavna kmetijska področja v severnem in severovzhodnem delu države. Petletni plan predvideva, da federacija posebej obravnava probleme v Makedoniji, na Kosmetu in v Crni gori. Sredstva bodo razdeljena tako, da bodo imela od tega več koristi mesta in industrijska središča, čeprav morda njihove potrebe še ne bodo v celoti zadovoljene. V nasprotju z našo sedanjostjo prakso prevzema federacija v petletnem planu obveznost, da bo posvetila v investicijah posebno pozornost Kosmetu, ker je v zadnjih desetih letih najbolj zaostal.

MENJAVA S TUJINO

Na koncu svojega ekspozice je Milentije Popović govoril o mednarodni menjavi, mednarodnih gospodarskih stikih naše dežele in naši plačilni bilanci. Poudaril je, da je to eno najvažnejših vprašanj, saj so z njim določeni okviri, v katerih se lahko giblje naše gospodarstvo. V tekoči menjavi imamo primanjkljaj in zato ga imamo tudi v mednarodnih plačilih. To je pri nas poseben problem. Od kod ta problem izvira, je bolj ali manj znano. Ta primanjkljaj je posledica naglega gospodarskega razvoja in

velikih investicij v minulem obdobju hkrati z velikimi izdatki za narodno obrambo. Zato smo bili primorani dobiti dodatna sredstva iz tujine. Razen tega se je naše gospodarstvo razvijalo enostransko, kar je zlasti vplivalo na zmanjšanje izvoza in na povečanje potreb po uvozu.

Vse to kaže, da je naše gospodarstvo močno odvisno od mednarodne menjave in da je to činiteelj, s katerim moramo vsi računati. Zato predvideva plan večje naraščanje celotne menjave s tujino, ki naj bi narasla za kakih 11 %. Od leta 1956 do 1961 naj bi narasla za 49 %. Izvoz bo naraščal hitreje od proizvodnje. Plan predvideva, da bomo odstranili primanjkljaj v mednarodni menjavi in da se bomo še zatekali k posojilom za gospodarski razvoj.

Prvi mednarodni sejem obrti bo na spomlad v Beogradu

Beograd, novembra. — Komisija za sejmne Zveze obrtnih zbornic Jugoslavije je te dni razpravljala o tem, da bi organizirali prihodnji spomlad v Beogradu, v prostorih beograjskega sejma, prvi mednarodni sejem obrti.

Predstavniki vseh republikanskih zbornic, ki so prisostvovali seji komisije, so se strinjali v tem, da je takšna gospodarska manifestacija potrebna in da bo znatno koristila tudi pospeševanju obrti ter zboljšanju kooperacije med obrtjo in industrijo. Pobudo Obrtne zbornice so podprle tudi nekatere druge družbene organizacije, ki so se prijavile za sodelovanje na tem sejmu. V upravi sejma menijo, naj bi bila ta razstava manj didaktična in naj bi bila dejansko razstava modernih stanovanj, modernih kuhinj itd., kar bi dosegli tako, da bi namesto slik in grafikonov prikazali stanovanjske prostore z vsemi tehničnimi napravami in modernim pohištvo.

Razstaviti nameravajo predvidoma tudi sodobno gradbeno opremo in gradbeni material, industrija pa bo razstavila moderno opremo v posebnem paviljonu. Organizatorji se bodo posebej obrnili na tuja industrijska podjetja.

Pri denarni loteriji Počitniške zveze bo izrebranih 22.556 dobitkov in 3 premije v skupni vrednosti 6.000.000 dinarjev

Statističarji in izobrazba

V Beogradu ustanovljajo Višjo statistično šolo

V naši državi je zaposlenih v zavodih za statistiko okrog 2500 uslužbencev, ki opravljajo statistična dela, okrog 800 jih je v drugih organih in ustanovah (bankah, zdravstvenih ustanovah, ustanovah socialne zaščite, prometu), medtem ko je na okrajih okrog 2000 in na občinah 180 statističarjev. Če ne upoštevamo statističarjev po institutih in gospodarskih podjetjih, imamo torej v Jugoslaviji okrog 5500 uslužbencev-statističarjev.

Proučevanje, analiza statističnih podatkov, razvozlanje suhoparnih in težko razumljivih števil in odstotkov v vsakomur razumljive stavke — to opravljajo v glavnem samo v zavodih za statistiko. Mreža statističarjev je zajela vso Jugoslavijo in vse panoge njenega življenja ter daje preko števil sliko celotnega dogajanja v državi.

Sedanji kader statističarjev so uslužbenci, ki so opravili srednje ekonomsko šolo in gimnazijo ali ekonomsko, pravno, kmetijsko in prirodoslovno-matematično fakulteto. V vseh teh šolah poučujejo statistiko po programu, prilagojenem osnovnim potrebam in ciljem šolanja (na omenjenih fakultetah predavajo statistiko po dva semestra, na matematični pa je ne predavajo). Te osnove statističnega znanja je dopolnjevala

statistična služba s tečajji in seminarji, da bi tako usposobila svoje uslužbence. V okrajnih zavodih za statistiko je med 1200 uslužbenci 760 razporejenih v statistična zvanja, komaj 29 pa jih ima višjo statistično izobrazbo, medtem ko bi moralo biti teh najmanj 350. Tudi posamezni instituti in večja gospodarska podjetja potrebujejo strokovne statističarje, toda teh je le malo.

Da bi sčasoma zapolnili ta praznino, so se lotili priprav in v Beogradu se bo v kratkem, najkasneje v začetku prihodnjega leta, začel pouk na višji statistični šoli. Šolanje bo trajalo tako kakor tudi na upravnih šolah dve leti. Sprva se bo lahko vpisalo 60 do 80 slušateljev. V začetku bodo sprejemali v šolo uslužbence, ki imajo zvanje statističarja in delajo v statističnih službah. Poneke, postopno, bo šola sprejemala tudi učence z opravljeno gimnazijo in srednjo strokovno šolo.

Statistična šola bo za zdaj v prostorih Zveznega zavoda za statistiko, tako da bo praktični del pouka (ki mu bodo prisojali veliki pomen) v Zavodu, ki je tudi ustanovitelj šole. Predavatelje imajo, sestavili so tudi učni načrt. V načrtu imajo veliko število vaj in seminarjev. Slušatelji bodo morali opraviti kolokvije iz posameznih predmetov, da bi bolje obvladali tvarino. Načrt in program sta preračunana tako, da bodo izšolani statističarje za zavode za statistiko in druge upravne panoge. V precejšnji meri pa bodo na šoli poučevali matematiko in statistične predmete. N. K.

Cisti dobiček denarne loterije Počitniške zveze je namenjen za kritje stroškov krožnih počitniških potovanj, pohodov in letovanj mladine

Tri zagrebska podjetja znižala cene mesu

Na sestankih v sekretariatu za blagovni promet v Zagrebu s predstavniki podjetij, ki preskrbujejo Zagreb z glavnimi živilji, so največ govorili o možnosti, da bi znižali cene mesa. Posledica tega je bila, da so v nekaterih prodajalnah »Zagrebačke mesnice« objavili, da prodajajo govedino po 200 din. Čez nekaj dni so znižali cene govedine tudi v podjetjih »Turpoljac« in »Mesopromet«.

V podjetju »Zagrebačke mesnice« pravijo, da so znižali cene mesa iz več razlogov. Govedina, ki jo prodajajo po 200 din, je samo za 2 do 3 % slabša od govedine, ki jo še zmerom prodajajo po 200 din. Za zdaj prodajajo govedino po 200 din samo v dveh prodajalnah, spriču velikega zanimanja potrošnikov pa se bo število takšnih prodajalnih povečalo. Podjetje »Zagrebačke mesnice« pripravila znižanje cen tudi ostalih vrst govedine in svinine za kakih 30 do 40 din na kilogram. Za ta ukrep so dali ugodni pogoji. Cene teletine bodo ostale nespremenjene, ker je sezona telet še minila.

Možnost pocenitve mesa so posledica ugodnejših pogojev pri odkupu živine. Odkupne cene so namreč nižje zaradi manjše konkurence izvoznih podjetij, ki je v glavnem povzročila visoke odkupne cene. Podjetje »Zagrebačke mesnice« si prizadeva, da bi znižalo ceno boljše govedine na 200 din, govedine, ki jo prodaja zdaj po 200 din, pa na 170 din. Po mnenju direktorja podjetja pa bi morala tudi ostala podjetja znanja Zagreba znižati cene, ker sicer zagrebska podjetja ne bo kos konkurenci, ker po nižjih cenah ne bo moglo kupovati živine.

Ali ste že naročili »PAVLIHOVO PRATIKO 1958?«

Ob obletnici ljubljanskega šolskega vrta

»Bomo sladke sanje sanjali in zlate dneve šteli«

ka, ki je zaradi zaposlenosti obeh roditeljev ali pa zaradi kakih drugih vzrokov prepuščen samemu sebi. To je bilo jedro življenja v vrtcu v zadnjih desetih letih.

Otroci so imeli v vrtcu res pravega varuha. O tem pričajo tudi izjave roditeljev, ki so enodušne: vrtcu smo zaupali brez vsakih pomislekov! Nemalo pomembna je tudi beseda nekega

roditelja: Pred vrtcem je bil otrok ves divji, strahopal je okolico, nikjer ni bil zaželen. Ko pa je začel obiskovati vrtce, se je spremenil. Postal je poslušen, ubogljiv in nemalokrat se je zgodilo, da je sam od sebe poprašal: želite, da vam prinesem kaj iz trgovine. Zelite, da vam pomagam? Ko so ustanovili vrtce, je bilo nešteto težav. Prostori niso ustre-

Skromno darilo otrok upraviteljci vrtca, ki že leta in leta žrtvuje svoje znanje in sposobnost napredku vrtca

zali, skoraj nobenih miz ni bilo in tudi denarna sredstva so bila skopca. Leta 1947 je bilo v vrtcu 23 otrok, danes jih je 154. V prvem letu so bili otroci stisnjeni v prostorih, ki so bili vse prej kot prijazni. Danes je slika drugačna: red in največja čistoča povsod. Ne le to: tudi sama vzgoja prihaja bolj do izraza, vzgojiteljem je omogočeno, da se posvete svojji nalogi — skrbi za razvoj in vzgojo otrok od 7. do 14. leta. Učenju. V vrtcu dopolnjujejo družinsko vzgojo.

Slovesnost na Novem trgu pa je pokazala še nekaj drugega: samo v občini Center je še več

kot dve sto otrok, ki bi radi preživljali čas, ko ni pouka, v vrtcih. Vrtca na Novem trgu mora vsak dan odklanjati številne prošnje za sprejem. Ni prostora. In ko ugotovljamo, da so otroci v vrtcu deležni največje skrbi, vzgoje in pouka, je upravičena skrb, kaj vse je s tistimi mladimi ljudmi, ki zaradi pomanjkanja prostora ne morejo biti deležni pozornosti, kakršna je na Novem trgu. Ne pričakujemo, da bi malčki, ki so prepuščeni ulici ali mrzlemu zidu v osamelem domu, zapeli tako, kot so njihovi mladostni vrstniki zapeli v vrtcu na Novem trgu: »Bomo sladke sanje sanjali in zlate dneve šteli...«

KOMUNALNO PODJETJE

»KOMUNALA«

KRANJ

prodaja naslednja osnovna sredstva:

- mostno tehniko, 6 ton, v dobrem stanju
- tri omare za garderobo
- betonske podstavke za vrtno klop ali parke

Navedene predmete si lahko ogledate vsak dan, Tavčarjeva ulica, Kranj.

K 149

Šolski vrtec Novi trg 5 je praznoval svojo deseto obletnico. Slovesnosti so se udeležili vsi otroci, ki tamkaj preživljajo med šolskim letom svoje proste ure, njihovi roditelji in sedva tudi vzgojitelji.

V vestno in skrbno pripravljene sporedu je bila tudi pesmica, ki so jo zapeli najmlajši: ... bomo sladke sanje sanjali in zlate dneve šteli. Pesmica je bila posvečena slovesnosti, v zahvalo vsem tistim, ki so deset let skrbeli za izpolnjevanje vzgoje. Zapeli so jo tako pristrčno, da je bil stik med njimi in obiskovalci takoj sklenjen in je trajal vse do konca proslave. Opisovati življenje desetih let bi se reklo: napisati strani in strani o požrtvovanju, delu in skrbi vzgojiteljev v vrtcu, našeti vse težave, ki so jih imeli s prostori in otroki, opisati uspehe, katerih ni malo. Lahko bi pa tudi povedali na kratko: potrpljenje in resnični smisel za vzgojo otro-

Vzgojitelji v vrtcu ne skrbe le za pravilni potek pouka, nemalokrat se zgodi, da se oblečejo in namignajo, da igrata malčkom in jim pripovedujejo zgodbe, ki jih zlepa ne pozabijo...

OKRAJNI ODBOR SZDL V NOVI GORICI O PROBLEMIH SINDIKALNIH ORGANIZACIJ

Sindikati - pastorka kolektivov

Večina organizacij se zaradi nejasnih pojmov o vlogi in mestu sindikatov v sedanjem obdobju našega socialističnega razvoja izgublja v drobnih in malo pomembnih opravilih, namesto da bi se posvetile predvsem vzgojno izobraževalnemu delu — Izven organizacije še zmeraj več ko 6 tisoč delavcev in uslužbencev v goriškem okraju

Nova Gorica, 22. novembra. Okrajni odbor SZDL je na zadnji seji poleg drugih vprašanj razpravljal tudi o stanju in problemih strokovnih sindikatov v goriškem okraju. To vprašanje je proučil predvsem zato, ker sindikati tudi v Primorju zaostajajo za naglim političnim razvojem.

Strokovni sindikati očitno nimajo jasnih pojmov o tem, kakšna sta njihovo mesto in vloga v sedanjem obdobju. Nekateri sodijo, da sindikati sploh niso več potrebni ter jih je torej treba razpustiti; drugi spet omejujejo njihovo vlogo le na preskrbo članstva z raznim blagom po nižjih cenah; vsem ko spet tretji sodijo, da je funkcija sindikatov izključno v njihovi zaščitni vlogi delavcev, nekaj podobnega kot v zahodnih kapitalističnih deželah.

Skratka, prava zmešnjava pojmov. Posledice so, razumljivo, apatičnost članstva, beg pred odborniški mesti in dolžnostmi v organizaciji ter vrednotenje sindikatov kot nekaj drugorazrednega. Da bi opravičile svoj obstoj, se večina organizacij izgublja in črpa svoje energije v raznih malo ali povsem nepomembnih drobnih opravilih, namesto da bi se posvetile svojemu osnovnemu smotru namreč vzgojnemu in izobraževalnemu delu med delovnimi kolektivi.

Nekateri odborniki tožijo, da organizacijam načeljujejo večidel navadni delavci, ki vzlic dobri volji pač ne morejo sami učinkovito vzgajati članstva. Po njihovem je pač strokovnjakov v podjetjih in drugih javnih ter političnih delavcev premalo. Morda je to res ponekod, toda v večini primerov sindikati zaradi svoje neaktivnosti sami ne iščejo pomoči.

SPOZNAVANJE NJIHOVE VLOGE — POGOJ TUDI ZA ORGANIZACIJSKO RAST SINDIKATOV

Pri vsem navedenem je seveda razumljivo, da nekatere sindikalne organizacije niso posebno aktivno sodelovale pri pripravah na nedavne volitve v nove predstavniške organe. Ponekod v tolminski občini so, denimo, prav sindikati posredovali najslabše predloge za odbornike v zboru proizvajalcev. Sindikat čevljarstva podjetja »Jelen« v Tolminu pa je zaradi nezadostne politične zrelosti celo zavrnil, da so njegovi člani pripravljivi voliti samo zbor proizvajalcev, ne pa tudi občinskega zbora.

Delovni ljudje v Primorju so voljni delati v političnih organizacijah, toda treba jim je jasno povedati, zakaj so sindikati potrebni. Rešitev vseh organizacijskih zadev je v veliki meri odvisna prav od spoznanja sedanje vloge in mesta organizacije v našem političnem življenju. Potlej bo gotovo mogoče zboljšati stanje tudi v SGP »Gorica«, kjer je zdaj od okoli tisoč zaposlenih včlanjenih v sindikalno podružnico komaj 130 delavcev in uslužbencev. Ali pa v montažnem oddelku novogoriške tovarne pohištva, kjer okoli 200 starejših solkanških mizarjev noče pristopiti v sindikalno podružnico. V tem obratu je včlanjenih komaj 15 odstotkov zaposlenih.

V goriškem okraju je od skupaj 22.772 zaposlenih vključenih v organizacijo okoli 16.350 delavcev in uslužbencev. Se pravi, da jih je izven sindikata še zmeraj nad 6 tisoč. To število pa bo bržčas nekoliko manjše, ker je v okraju nekaj sto delovnih ljudi, ki imajo njihova podjetja in torej tudi sindikat sedež v drugih krajih republike.

SINDIKATI IN STROKOVNA RAST KOLEKTIVOV

Kazno je, da sindikalne organizacije lahko veliko pomagajo tudi pri strokovni vzgoji delovnih kolektivov. Podjetja v Primorju so večidel mlada in je zato tudi strokovnost delavcev majhna. Leta ne dohaja naglega tehničnega razvoja v našem gospodarstvu. Prav v večji strokovni usposobljenosti delovnih ljudi je največji ključ za napredek proizvodnje in zboljšanje gnetnega položaja zaposlenih. Kje je torej bolj hvalježno področje dela strokovnih sindikatov?

M. D.

Te dni je bila v Kopru in Piranu uspeša premiera prvega slovenskega turistično-propagandnega filma, izdelanega v barvni tehniki. Film »Zakladi naše dežele« prikazuje lepote in pestrosti koprškega okraja, izdelalo ga je podjetje »Viba-film«. Po premieri, ki so ji prisostvovali predstavniki okrajnih političnih in upravnih forumov ter številni gostje, so se gledalcom predstavili ustvarjalci in igralci filma.

Ob odkritju spominske plošče na Železničarskem domu

V četrtek popoldne so v Ljubljani na Novem trgu na nekdanjem »Železničarskem domu«, kjer so v letih 1920 do 1929 imeli svoje prostore pokrajinski komite KPS in SKOJ ter druge revolucionarne delavske organizacije, odkrili spominsko ploščo. O vlogi »Železničarskega doma« v razvoju revolucionarnega delavskega gibanja v Ljubljani je govoril Fedor Kovačič. Nato pa je sledil kratek kulturni program. Med udeleženci slovenski je bilo tudi mnogo političnih delavcev, ki so nekdo zahajali v ta dom, v katerem so doživeli toliko burnih, pa tudi lepih trenutkov nekdanje boja za delavske pravice.

Letos petkrat večja kot leta 1950

Kranj, 22. novembra. — Po opravljenih občnih zboreh sindikalnih pododborov je bil večeraj še občni zbor sindikalne podružnice tovarne »Iskra« v Kranju. Zbora se je udeležilo okrog 180 delegatov in gostov, med njimi tudi tajnik republiškega odbora sindikata kovinskih delavcev tov. Jože Berlič. Izvolili so tudi nov Izvršni odbor sindikalne podružnice.

Gospodarski uspehi, ki so jih dosegli v »Iskri« v desetih mesecih letošnjega leta, sodijo med najpomembnejše. Čeprav so vsako leto povečali proizvodnjo, so letos dosegli tako lepe uspehe v proizvodnji kot jih niso pričakovali.

V primerjavi vrednosti proizvodnje bodo letos dosegli proizvodnjo, ki bo več kot petkrat večja od tiste v letu 1950, čeprav so v tem času povečali število zaposlenih le za 50%. To hkrati dokazuje, da kolektiv »Iskra« osvaja nove in boljše oblike dela, organizacijo proizvodnega procesa in popolnejše oblike funkcioniranja ostalih služb ter dokazuje, da je sposoben vsakega gospodarstva.

Na občnem zboru je bilo slišati še več drugih uspehov in tudi pomankljivosti in napak, ki so se dogajale v tekočem letu. Razpravljali so o uspehih in problemih delavskega upravljanja, o delu delavske šole, kulturno-prosvetnem vprašanju, sportu in drugem.

izplačala v letošnjem letu za 584.000 dinarjev. Razen tega imajo dobro organizirano samopomoč. Potem je tu skrb za higiensko-tehnično zaščito. Tudi dopustom so posvetili to leto več skrbi. Nadaljevali so urejati poštinski dom v Ankaranu, v katerem je letos letovalo že 958 članov kolektiva, kar je za 50% več kot minulo leto. V načrtu imajo naprej zgraditi ta dom, tako da bo v njem prostora za okrog 250 ležišč. Za prihodnje leto bo lahko letovalo v njem okrog 1300 članov.

Na občnem zboru je bilo slišati še več drugih uspehov in tudi pomankljivosti in napak, ki so se dogajale v tekočem letu. Razpravljali so o uspehih in problemih delavskega upravljanja, o delu delavske šole, kulturno-prosvetnem vprašanju, sportu in drugem.

Vinjenost ga je veljala življenje

Nova Gorica, 22. nov. — Domači cestar je jutraj med Sočo in Koritnico na Bovškem kakih 5 metrov pod cestiščem našel truplo 29-letnega delavca Tomazja Mikuža iz Kala-Koritnice. Komisija ZNZ iz Nove Gorice je poizkušela ugotoviti, da se je Mikuž pomoreščil smoti, ko se je s kolešom vinjen vrátil iz šoke domov. Pri padcu je brčias zaradi dobljenih ran izgubil zavest, vendar ga ponči nihče ni mogel najti in mu nuditi pomoči, tembolj, ker je ležal v temi pod cesto, blizu reke Soče.

Nevarna igra

Ze nekaj dni lahko srečate v Celju na križiščih ulic tri cest posamezne otroke, ali cele skupine osnovnošolcev. Le-ti tekajo z ene na drugo stran cestišča in z veliko vrnomo zapljujejo številke avtomobilov, ki brzijo mimo njih. Nekega dnekdca je minuli ponedeljek dopoldne več kot uro stala sredi križišča Stanetove, Cankarjeve in Vodnikove ulice, da bi zmela tako boljši pregled nad motornimi vozili. Obratela se je za avtomobil zdej na levo pa spet na desno. Skrbno je beležila številke. Konkurenčna tekma za to, kdo bo zbral čimveč različnih števk avtomobilov, je nastala na križiščih najbolj očitna. Posamezne zbiralice avtomobilskih števk je videti na ulicah tudi pozno zvečer in sicer zlasti na parkirnih prostorih in pred gostišči.

Od otrok zveč, da tekmujejo v tem, kdo v razredu bo zbral največ različnih števk avtomobilov. To se je kar precej razpisalo a ne vedo, kdo je prvi začel. Nihče seveda noče zaostajati. V razredih tečejo o tej najnovejši otroški zbirateljski strasti dolge razprave. Posebnost za zbiratelje so seveda številke tuzemskih vozil.

Tako povedo otroci: Razumljivo pa je, da ima lahko tako početje šolskih otrok hude posledice, saj je bilo v Celju že več prometnih nesreč prav zaradi nepazljivosti otrok pri prehodih čez cesto. — Stariši in vzgojitelji, ki gotovo že vedo za to najnovejšo zbirateljsko strast otrok, naj bi otroke opozorili na nevarnost. F. K.

SODELOVANJE PRI GRADNJI

Občinski ljudski odbor bo postavil poslopje, uredila pa ga bo Direkcija PTT

Občinski ljudski odbor Ljutomer in Direkcija pošte v Ljubljani sta se pogodila, da bosta s skupnimi sredstvi zgradila v Ljutomeru novo poslopje za pošto. Stavbo so že začeli graditi na Glavnem trgu. Razen službenih prostorov bodo v njej tudi štiri stanovanja za uslužbence pošte. Vsa dela bodo stala 18 milijonov din in bosta prispevala investitorja vsak približno polovico: Občinski ljudski odbor bo postavil poslopje v surovem stanju, ostalo pa bo naredila Direkcija pošte. Za takšno uslugo bo pošta izročila ljudskemu odboru poslopje, v katerem je sedaj poštni urad.

Ali je ta pogodba koristna za Občinski ljudski odbor in Ljutomerčane? Gotovo je zelo koristna. Ne samo, da bo mesto dobilo novo, ustrežnejše pošno poslopje z avtomatično telefonsko centralo — na sedanjo ne morejo priključiti novih telefonskih naročnikov — temveč bo dobilo tudi nova stanovanja. Nekaj stanovanj bo uredil ljudski odbor v stari poštni stavbi. Tudi stanovanja v novi stavbi bodo koristila mestnim prebivalcem, čeprav bodo v njih stanovali le uslužbenci pošte, ker bodo le-ti izpraznili in pustili drugim proslcem stanovanja, v katerih so sedaj. J. P.

Malce nenavaden, a vendarle resničen dogodek sredi zaboječkov in kosar najrazličnejših in v glavnem vse prej kot cenениh kmetijskih proizvodov

»Nesramnost, samo dve sto dinarjev za kuro!«

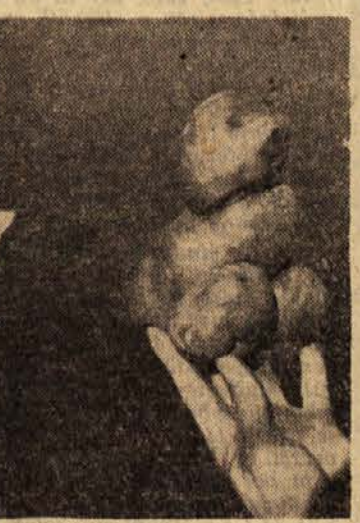
Mlajša, preprosto oblečena gospodinja je nekje na mariborskem živlenskem trgu nenadoma obstala in se z desnico prijelja za brado. Ko da so ji misli zlezle v denarnico...
»Nedelja je. Pa če bi se oddelila za kuro? Za spremembo. Tu na mizah je danes polno perjadi. Otrokom bi bilo všeč. Tri sto dinarjev bo menda dovolj... Dobro, tri sto petdeset dinarjev... Tri sto petdeset? Hm, to ni malo. Je vredno?... Eh, ne bo me vrag poiril, ne. In še veselo bo v hiši. Saj se splašim komaj vsake kvatre enkrat. Konec koncev je pa tudi teletina draga. Teletina!...»

Ali mlajša gospodinja se ni dala. Vstrajala je pri svojem in slednje dodala:

Na krompirišču v mariborski okolici se je narava pač imenitno polgrala. Natanko kilogram težek plod skorajda sodi v živalski svet

»Vredna je tri sto dinarjev.«
Mladenec je v vsej tej »točnikljavi« že kaj odločno ponovil:

»Ne, obljubil sem jo za dve sto.«
In nenavadne predstave bi brčkone bilo konec, če pomanjkanja

Ce se ne bi prav tedaj od nekod vzel mlad, morda osemnajstletni kmečki fant, bi jo preprosto oblečena gospodinja bržda mahnila domov. Tako pa jo je smotilo mladeničevo vprašanje:
»Kupite kuro?«
»Tu pred nosom se mi kar same ponujajo, ali...«
»Poglejte mojo, lepša je, bolj debela.«
Sele tisti hip je gospodinja ugotovila, da nosi fant v košarici srednje veliko kuro. Otipala jo je:
»Dve sto petdeset.«
Gospodinja se na pogled ni začudila, v resnici pa ji je nekaj dejalo:
»Fant je kuro ukradel. Kako neki bi jo sicer mogel ponujati tako pocenit?«
Vzlic takšni tihl sodbi je mladeniču mirno odgovorila:
»Nak, predraga je. Dve sto.«
»Predraga? Dve sto? Tule na mizi si jih ogledite in povprašajte po cenah. Manjše so, nekam mršave, več hočejo zanje. Saj jo nisem ukradel! Čeprav mi jo je mati dala namesto denarja za nedeljski sprehod po mestu, jo vendarle ne morem pretopiti četrť zastoj.«

»Mar meniš, da si petčlanska delavska družina more s skromno plačo kar tako privoščiti luksuz?«
»Malo prej sem se ustrašila cen.«
Ali ostalo je le pri besedah. Po ponovni krajši besedni medigri je namreč fant navsezadnje popustil:
»V redu, dajte dve sto.«
Pa vendarle ni bilo vse v redu. Štiri priletne gospodinjice v sosesčini so budno spremljale njun razgovor in ob mladeničevi dokončni odločitvi so malodane v zboru planile vmes:
»Ti si nori! Tu imaš tri sto dinarjev.«
Fant je vse štiri oplazil s pogledom, ki mu je nato zastal na preprosto oblečeni gospodinjici. Očitno je zalezal v hudo zagato, a je naposled le izšeljal.

»Ne, obljubil sem jo za dve sto.«
In nenavadne predstave bi brčkone bilo konec, če pomanjkanja

»Ne, obljubil sem jo za dve sto.«
In nenavadne predstave bi brčkone bilo konec, če pomanjkanja

Cenjene odjemalce obveščamo, da bomo za Praznik republike in to v dneih od 25. novembra do vključno 1. decembra

znižali cene raznemu blagu do 10 %

Obiščite nas v teh dneh in poslužite se popustov, ki vam jih nudimo za praznik.

Naš kolektiv čestita delovnim ljudem Jugoslavije za PRAZNIK REPUBLIKE!

KOLEKTIV »DELKATESE«, KRANJ

TEKSTILNA TOVARNNA

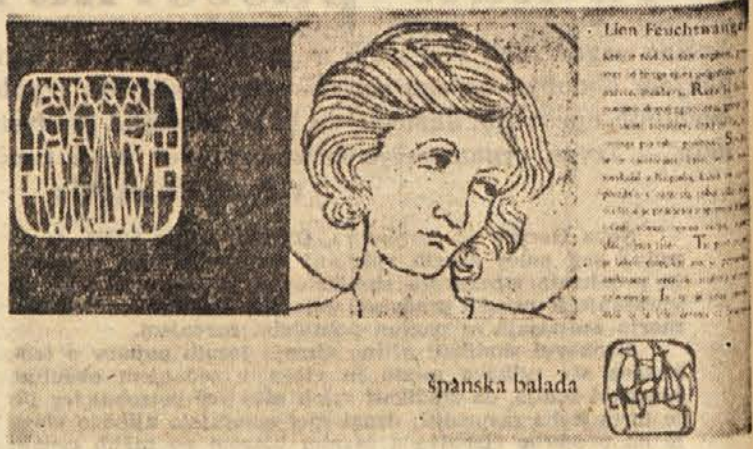
TELEFON: 17
TELEGRAM: TEKSTIL AJDOVŠČINA

IZDELUJE:
najboljše in najdaljše flanel rjuhe • bombažne • statične • enobarvne in kariraste tkanine za moško in žensko perilo.

AJDOVŠČINA

LIST ZA LISTOM — NAŠ PRIJATELJ

ROMANCA. FLORINDI

Spanska balada

Alfonzo je odprl oči in je bil takoj povsem buden. Nikjer in nikoli mu ni bilo treba prehoditi iz spanja in sna v resničnost. Tudi zdaj se je takoj znešel v arabski sobi, ki je ni bil vajen in je le rahlo zastarata jutranja svetloba prodirala vanjo skozi temno zavaso na okencu.

Nag, vitez, bele polti, rdečkast plavolasec je ležal na razkošni postelji, len, globoko zadovoljen. Sam je spal. Raquel ga je po nekaj urah odslovila; tako je stori- lila tudi že tiste tri noči prej. Sama se je hotela zbuditi. Zvečer in zjutraj preden se je pokazala, se je dolgo pripravljala, okopala se je v rožni vodi in se skrbno napravila.

Vstal je, pretegoval se je, hodil nag gor in dol po veliki, s preprogami obloženi sobani. Brundal je predse in ker je bilo vse naokoli tako tiho in zastirto, je godel glasneje, pel je, pel je glasneje, bojevitja pesem je zadnela iz njegovih zadovoljnih prsi.

Od kar je bil v Galiani, ni videl razen vrtnarja Bernarda nobene krščanske duše; niti prijatelja Garcerana, ki je prišel vsako jutro vprašat po njegovih željah in poveljih, ni pustil predse. Prej je bilo vsako jutro polno ljudi in dejavnosti, ali vsaj poslovanja in govorenja; zdaj je bil prvič

imenovani tudi La Cava, Florinda, je pela pesem, in njeni prijatelji sta mislila, da jih nihče ne opazuje, pa sta razgalili svoje ljubke noge in z rumenim svilenim trakom merili obseg. In najbolj bele in najlepše noge je imela Florinda. Ampak kralj Rodrigo, skrit za zavaso na oknu, je skakovali. Mohamed je predpisal vernikom, naj se umivajo po triteljci sta mislila, da jih nihče ne opazuje, pa sta razgalili svoje ljubke noge in z rumenim svilenim trakom merili obseg. In najbolj bele in najlepše noge je imela Florinda. Ampak kralj Rodrigo, skrit za zavaso na oknu, je

Prav te dni je v izdaji Cankarjeve založbe prišla na knjižni trg »Spanska balada« nemškega pisatelja Liona Feuchtwangerja. Njegova dela so doživela velik uspeh vespovsod po svetu, pisatelj sam pa preganjanje nacistov zaradi svojega židovskega porekla in svetovnega nazora. »Spansko balado«, eno izmed zadnjih njegovih del, je v slovenščino prevedel Davorin Ravljen.

opazoval to igro in skrivnostno co v vodo, potem pa se je pogog- nala naglo in odločno in splavala. On ji je sledil, zelo rad je igral in se potapljal.

Naga sta sedela na robu ribnika in pustila, da ju je sušilo sonce. Vročje je bilo, zrak je trepetal, težak vonj je vel s cvetličnih gred in z oranžnih dreves, skrčati so cvrčali in žagali. On kralj hotel. In Florinda, Cvetoča, je na lepem vprašal: »Poznaš je izgubila svoj cvet. Kmalu se je moral kralj pokoriti za svoje pregrešne naslade in z njim vsa Hispanija. In če vprašaš: kdo izmed obeh je bil bolj kriv?«

Popoldne se je Raquel rada kotala v ribniku. Pozvala je Alfonsa, naj plava z njo. Le sramežljivo se je sklekil vpriči nje in zdela se mu je nesposobno, da se je ona slačila pred njim. Stari predsodki so ga na-

»Tu utegne imeti tvoj stari čuk Musa prav,« je rekel. »Kralj Rodrigo je bil slab vojščak, zato se je dal premagati. Mi smo se hvala bogu naučili vojne umetnosti,« je rekel in se vzravnil, »in tisti, ki so zdaj pomehkuženi, so tvoji mohamedanci z vsemi svojimi preprogami in napismi in z devetindevetdesetimi božjimi imeni, ki so ti jih dopovedovali. Mi bomo podrl njihova obzidja in stolpe in v prah pomendrali njihove kneze in z zemljo izravnali njihova mesta in s soljo posuli vse to. V morje bomo pah- nili tvoje mohamedance, dama. To boš doživela.« Vstal je. Nag, kljubovalen, vesel je vstal v soncu.

Ona je sključena ždela predse, prevzelo jo je čustvo odtuženosti. Čudovit je bil tale, njen Alfonso, ko je tule stal, krepak, vesel, ponosen, možat, res vreden, da ga je ljubila. In bistrejši je bil, kakor se je izdajal. Imeniten je bil, zares imeniten, rojen vladar Kastilije in morda vsega od morja opljuskanega Andaluzia. Toda najboljšje, kar je bilo pod nebom in v nebesih, mu je bilo zaprto. Poglavitnega ni vedel: o duhovnosti ni vedel prav nič. Ona pa je to vedela, ker je imela svojega očeta in Muso in ker je pripadala tistim, katerih dedščina je bila Velika knjiga.

Slutil je, kaj se v nji dogaja. Vedel je, da ga ljubi z vso dušo, vse na njem, njegovo vrlino in njegovo moč, preobilje tega, kar je bilo morda napaka. Ampak najboljšje na njem, njegovo viteštvo, je mogla kvečjemu ljubiti, razumeti pa ga ni mogla. Kaj je vitez, in kaj celo kralj, tega ji ni mogel nihče dopovedati. Moji psi vedo več o tem, je grobo pomislil, in že je obžaloval, ker ni vzel svojih velikih psov s seboj v Galiano. Prav mračno je hkrati slutil, da so bili v duši Raquel prostori, ki so bili njemu zaprti. To je bilo tisto arabsko, judovsko, od davna tuje, tega ni mogel nikoli docela razumeti, to je lahko kvečjemu zatrl. In še temneje in še manj izrazilivo je za en trepljaj zasutil, da je tako z vso deželo Hispanijo. Dežela je bila njegova, vladal ji je, boš mu jo je podaril. On je bil kralj, ljubil jo je. Toda v tej Hispaniji je bil razsežen del arabski, judovski, in ta del mu je bil podložen in klub temu zaprt.

In tedaj je zagledal Raquel, ki je tu sedela sključena, samo njemu predana, njemu izročena, dama v stiski. In spomnil se je svoje viteške dolžnosti. »Ne bo se zgodilo ne jutri ne pojutri- njem, da bi pahnil tvoje mohamedance v morje,« jo je potolažil. »Prav zares, nisem te hotel užaliti.«

Advertisement for 'Zil se s tšino' book by Aca Sopov, featuring an image of a book cover with a tree and the text 'V prevodu Ivana Minattića je Državna založba Slovenije izdala zbirko makedonskega pesnika Aca Sopova »Zil se s tšino«. Kot prva zbirka makedonskega pesnika v slovenskem prevodu bo prav gotovo vzbudila v naši kulturni javnosti veliko pozornost'.

Pisateljeva avtobiografija

Pisatelj L. F. se je rodil v toda v lastni praksi je bil reden predzadnjem desetletju de- mesojedeč. Ko bi se bil odrekel uživanju mesa, ne bi mogel nihče kem mestu baarske dežele, podvomiti, da bi bil dosegel iz- redno starost. A tako je že v cve- tu svojega življenja pojedel mesa: 8237 kosov govedine, 1712 kosov divjačine in 1432 kosov drobovitih. Med njimi so bili: hebrejščina, praktična psihologija, zgodov- oina gornjebavarske književnosti, sanskrit, zapleten obrestni račun, gotika in teloadaba, ni pa bilo omes angleščine, narodnega go- spodarstva in ameriške zgodovine. Pisatelj L. F. je potreboval 19 let, da jih je izmed teh 211 predmetov 172 popolnoma izbral iz svojega spomina. V času svojega učenja je slišal Platonovo ime 14.203-krat, ime Friderika Velikega 22.614-krat, imena Karla Marxa pa niti enkrat. Pri doktorskih iz- pitih je padel na izpitu iz stare visokonske gramatike in lite- rature zgolj zato, ker ni bil do- polj informiran o olikanih nava- dah, kako lahko oržes na turnirju nasprotnika s konja. Nasprotno pa je dosegel velik uspeh pri iz- pitu iz antropologije, ker je na vprašanje izprašujočega klerikal- nega profesorja: »Na koliko vel- kih skupin delimo človeške last- nosti?« odgovoril s pobožno željo: »Na telesne in duševne.«

med nadarjenih 1. Pisatelj L. F. naroda. Tudi so zažgali 20 izvor je pokazal nenaadno življenjsko moč, ko je naga v ozračju tega davi so z dovoljenjem nemške mesta 407.263.054-krat vdihniti in trpel kakšne občutnejše škode na svojem duševnem zdravju. Pisatelj L. F. je storil 23.237 odpustljivih grehov, pečinoma iz lenobe in nekolikanj iz lagodnega uživanja, ter dva resnična greha. Opravil je 10.069 dobrih del, ve- činoma iz nekoliko udobne dobro- delnosti in dve posebno dobri deli, na kateri je ponosen sam pred seboj. Enkrat je bil hišni lastnik, hišo so mu enkrat zaple- nili, šestkrat je imel veliko pre- moženje, ki je 5 in polkrat spla- valo po vodi zaradi inflacije in je bilo enkrat zaplenjeno, enkrat pa je imel državljanstvo, katero so mu potem vzeli. Ko so prišli na- cionalni socialisti na oblast, je imel 28 rokopisov, 10.248 knjig, 1 avto, 1 mačko, 2 želvi, 9 cvetnih gred in 4212 drugih predmetov, ki so mu jih pri nacionalsocialistič- nih hišnih preiskavah delno uni- čili, delno razbili, delno raznesli, delno pokradli in delno kdo ve kako odpravili. Policija je 3-krat razglasila, da so to odstranili po naredbi pruskega notranjega mi- nistrstva in 4-krat so to baje iz- vedli komunisti, ki so se prelevili v nacionalsocialistične krivce.

Prav gotovo je v svetovni literaturi le redko najti tako ime- nitno, satirično in duhovito avtobiografijo, kot jo je napisal nemški pisatelj Lion Feuchtwanger.

Ko se je pisatelj L. F. razcvetel v tej državi, je imela Nemčija 63.284.617 tako imenovanih duš, od tega je bilo 667.884 nameščenih na pošti in železnici, zdravnikov je bilo 40.103, kritikov 856, pisa- teljev 8287, diplomiranih batic 15.043. V Nemčiji je bilo 36.461 uradno zapisanih iditotov in po- polnih kretencov. Pisatelj L. F. je bil tak smolar, da je prišel s sti- nke z mnogimi izmed njih. Sicer so trije izmed njih zdaj pisiki državni uradni dostojanstvoeniki.

Pisatelj L. F. je bil enkrat ože- njen, 1 dekle je rešil pred utop- ljenostjo, 2 drugi pred igriško umetnostjo in 6 mladih ljudi, ki se jim niso izpolnili upi, pred pi- sateljskim poklicem. Vsekarer je v 106 podobnih primerih odrekal. Pisatelj L. F. je napisal enajst dram, med njimi 3 dobre, ki jih nismo nikoli uprizorili, 1 zelo po- sprečno, ki so jo igrali 2346-krat, in 1 zelo slabo, katero so igrali 876-krat neupravičeno, ker upri- zoritve ni dovolil. V tej zelo po- sprečni in pogosto igrični dram- ni popravi tiskovne napake v spisku oseb, in posledica je bila, da je 41 stihov o besedilu popol- noma izgubilo smisel. Teh 41 sti- lov je izgubilo 197 igralcev pri- bil tak smolar, da je prišel s sti- nke z mnogimi izmed njih. Sicer so trije izmed njih zdaj pisiki državni uradni dostojanstvoeniki.

Stirje romani pisatelja L. F. so bili natisnani na Nemškem v 527.000 izvodih. Ko je pisatelj L. F. opomnil, da je v 164.000 besedah, kolikor jih obsega Hitler- jeva knjiga »Mein Kampf«, 164.000 pregreškov zoper nemško slovnico ali proti nemški vedi o stilu, so prekleli njegove lastne knjige, razširili so o njem 943 iz- pade 8318 uradno zapisanih v redno grobih in 3248 grobih kri- stičnih členkih in v njegove knjige so bile v 1584 uradno inspiriranih časniki- skih člankih in v 327 radijskih odda- jah razglazene za strup nemškega

brezdeli in sam. Potonili so To- ledo, Burgos, sveta vojna, vsa Hispanija, ničesar ni bilo tu, samo on in Raquel. Začuden je užival vse to, bilo mu je povsem novo. Kakor je tu živel, je bilo življenje; prej je bilo vse posle- sn.

Nehal je prepevati, pretegnil se je, mogočno je zazelhal, smejal se je, kdo ve zakaj. Potem je bil z Raquelo. Zajtrkovala sta, on kokošjo juho z mesno pasteto, ona jajce, slašči- ce, sadje; on je pil močno raz- vodeno, začinjeno vino, ona močno slajen limonov sok. Ogledoval jo je ponosno in veselo. Zavita je bila v oblachila iz lah- ke svile; tudi majhen polovičen pajčolan je nosila, kakor se je spodobilo omoženi ženi. A naj se je kakorkoli zaginjala in se skrivala, vsako colo je poznal na nji.

Zivahno sta kramljala. Pri- povedovati je morala, kar naprej pripovedovati; marsikaj kar se je nje tikalo, je bilo njemu tuje in vse je hotel vedeti in jo je razumel, pa naj je govorila arab- sko, latinsko ali kastilsko. Tudi sam se je vedno nečesa domislil, kar jo je vselej zanimalo in kar ji je moral takoj povedati. Sle- herna beseda, pa naj jo je iz- govoril on ali ona, je bila teht- na, četudi je zvenela še tako malopomembno in neumestno in ko sta bila potem sama, sta se spominjala medsebojnih besed in sta jim dajala vsebino in se smehljala. Prelepo, da sta se tako razumela, čeprav sta bila tako različna. V najglobljem čustvova- nju sta se bila enaka, tu sta na-

kralju Galafreju, da preži Mainet ledo, Burgos, sveta vojna, vsa Hispanija, ničesar ni bilo tu, samo on in Raquel. Začuden je užival vse to, bilo mu je povsem novo. Kakor je tu živel, je bilo življenje; prej je bilo vse posle- sn. Nehal je prepevati, pretegnil se je, mogočno je zazelhal, smejal se je, kdo ve zakaj. Potem je bil z Raquelo. Zajtrkovala sta, on kokošjo juho z mesno pasteto, ona jajce, slašči- ce, sadje; on je pil močno raz- vodeno, začinjeno vino, ona močno slajen limonov sok. Ogledoval jo je ponosno in veselo. Zavita je bila v oblachila iz lah- ke svile; tudi majhen polovičen pajčolan je nosila, kakor se je spodobilo omoženi ženi. A naj se je kakorkoli zaginjala in se skrivala, vsako colo je poznal na nji. Zivahno sta kramljala. Pri- povedovati je morala, kar naprej pripovedovati; marsikaj kar se je nje tikalo, je bilo njemu tuje in vse je hotel vedeti in jo je razumel, pa naj je govorila arab- sko, latinsko ali kastilsko. Tudi sam se je vedno nečesa domislil, kar jo je vselej zanimalo in kar ji je moral takoj povedati. Sle- herna beseda, pa naj jo je iz- govoril on ali ona, je bila teht- na, četudi je zvenela še tako malopomembno in neumestno in ko sta bila potem sama, sta se spominjala medsebojnih besed in sta jim dajala vsebino in se smehljala. Prelepo, da sta se tako razumela, čeprav sta bila tako različna. V najglobljem čustvova- nju sta se bila enaka, tu sta na-

Raquel je bila pripravljena verjeti, da se je Galiana zalju- bila v francoškega kralja in da je z njim zbežala. Ampak da bi bil Karel premagal velikana, ni verjela, in še celo ne, da bi bila Galiana postala kristjanka. Al- fonso je rekel: »Tako je našel Don Rodrigue zapisano v starih knjigah, in ta je zelo učen mož.« »O tem bom vprašala strica Mu- so,« je sklenila Raquel.

Vročje ure je prebila Raquel navadno v tihem mraku svoje so- be, kjer je z vodo prepojena pol- stena obloga hladila ozračje. Don Alfonso pa se je ulegel v parku v senco kakšnega drevesa, rad je bil v bližini vrtnarja Belarda, ki je bil tudi v vročini marljiv, ali se je vsaj takega delal. Izprva se je hotel Belardo umakniti, toda Alfonso ga je poklical, ker se je rad pogovarjal z nižjimi. Govoril je v njihovem narečju, tako da so mu zaupali in so mu pri vsej spošt- ljivosti pripovedovali vse po res- nici! Kralja je zabavalo okroglo, rejeno, zvito Belardovo obličje in njegova ogolata, prekanjena na- rav. Kaj rad ga je poklical k sebi, da se je z njim pogovarjal. Belardo je imel prijeten glas. Alfonsu je moral večkrat zapeti, najrajši romance. Bila je na pri- mer romance o dami Florindi,

Pisatelj L. F. je bil 19-krat v življenju popolnoma srečen in 14-krat obupno potr. 584-krat mu je ljudska neumnost, ki je ne morejo izraziti številke, nakopala bolezen in ga tako zbila, da je omedleval. Nato je zaradi nje otopen. Ker pa je natančno vedel, da se ozrok ne krije s posledico in da se človek ne krije z vzro- kom, je odgovoril, kadar so ga vprašali: »Ali si zadovoljen s svo- jim dosedanjim življenjem?« »Se- veda. Vse še enkrat.« Lion Feuchtwanger

»Sovražniki« M. Gorkega

POČASTITEV 40-LETNICE OKTOBRSE REVOLUCIJE V CELJSKEM SLG

V dolgi verigi slavij in praznovanj, s katerimi so naše družbene organizacije in ustanove častile štiridesetletnico Oktobrske revolucije, je Slovensko ljudsko gledališče v Celju obudilo veliki spomin z uprizoritvijo drame Maksima Gorkega »Sovražniki«. Ta programsko-repertoarna poteza ima v SLG dvojni pomen: proslaviti Oktober z revolucionarnim delom revolucionarnega avtorja, a hkrati celjskemu občinstvu in njegovemu okoliškemu zaledju privlечно predstaviti enega najpomembnejših modernih ruskih dramatikov — Maksima Gorkega. Izbrati iz obsežnega seznama dramatskih del Aleksandra Puškinja, »Sovražniki« se mi zdi pomembno zlasti zaradi tega, ker sodi to delo med najboljša, kar jih je Gorki napisal, in srečno hkrati zato, ker na psihološko in sociološko poglobljen način obravnava razredna nasprotja ter napoveduje nezbežni propad kapitalističnega oblastništva. Skratka:

oznanja tisto, kar je ruski proletariat komaj desetletje kasneje — drama je doživela odrski krst leta 1907 — uresničil z oktobrsko revolucijo. Gorki se je v »Sovražnikih« iz eminentnega češkovskega sveta ruskih meščanskih salonov, ki ga je upodobil v »Malomeščanih« ter iz grozljivo bednega sveta »bosjakov« »Na dnu«, preselil v osrčje družbenega dogajanja svojega časa: v svet spopadov med tovarnarji in delavci. V tem svetu pisatelju niti eksploatatorji niti eksploatiranci ne pomenijo »objektov«, ki jih je treba ploskovito, enorazsežno, črno-belo obravnavati. Ta, v dve nerazdružljivi polobli razmejeni svet mu pomeni resničnost, ki je v svojih protislovljivih lahko človeško pretresljiva in bogata. Od tih so v dramatični osrednjem konfliktu nanizani se spopadi in nasprotja v samih ljudeh, v njihovi notranjosti. Etična vrednost tovarnarjev in delavcev ni površna, shematična, marveč na-

vpična in necenena. Če je industrialci Mihail Skrobotov trd, neizprosno, brezdušen in surov, je takšen zato, ker eksistira tudi takšni. In prav zato njegov partner Zahar Bardin ni brezobzirni priganjač. Če je delavec Rjabčov mladeniško zanesen in fanatičen, tedaj je njegov tovariš Ljevšin tolstojanski »misijskar« s trdnjo vero v srenejšo prihodnost delavcev, podoben preroški mu Lukvi v dramati »Na dnu«. Gorki je razpostavil galerijo značajev, ljudi, ne tipov. Ti ljudje se bijejo med sabo, a vselej ohranjajo svojo človeško mnogoterost. In če je pisatelj ob koncu nakazal neizogibno zmago delavcev nad tovarnarji, je to storil zato, ker so mu tako narekovala življenjska in družbena protislovljivost tedanja Rusije, je terjala proletarska zavest, ki je izvirala iz teh protislovljiv. Preplet socioloških in psiholoških, ideoloških in etičnih prvin je oblikovan z vplivno umetniško nazornostjo. To daje dramati poseben čar. Prav zato je tudi danes uprizorljiva.

Rijavec je v prvih dveh dejanjih pokazal estetski okus in smisel za funkcionalno obvladovanje prostora, ki pa se mu je v zadnjem dejanju sprevidelo v nelogičnost. Sestero vrat, kolikor jih je menda krožno razpostavljenih na prizorišču, vzbujajo vidno anarhične in uporabne nesmiselnosti. Najkvalitetnejši delež so uprizoritvi »Sovražnikov« prispevali igralci, ki so ostvarili vrsto zanimivih vlog. Težko je iz množice nastopajočih, lepo oblikovanih značajev izdvojiti tiste, ki bi se izrazito dvignili nad celoto. Zato naj velja splošna ugotovitev: kvalitetna ansambelska igra je največji pripomoček k uspehu »Sovražnikov«.

Kostumografska oprema Alenke Bartl-Serševe je dovolj okusna in smiselna. V. Predan

Drevi v ljubljanski Operi PRAŠKI NARODNI DIVADLO

Scena iz »Maryše« v izvedbi ansambla Narodnega divadla iz Prage

PRVO KLASJE

S POSREDOVANJEM JUGOSLOVANSKE AVTORSKE AGENCIJE JE BILO LANI IN LETOS SKLENJENIH 62 POGODB ZA IZDAJE DEL NAŠIH PISATELJEV V TUJINI

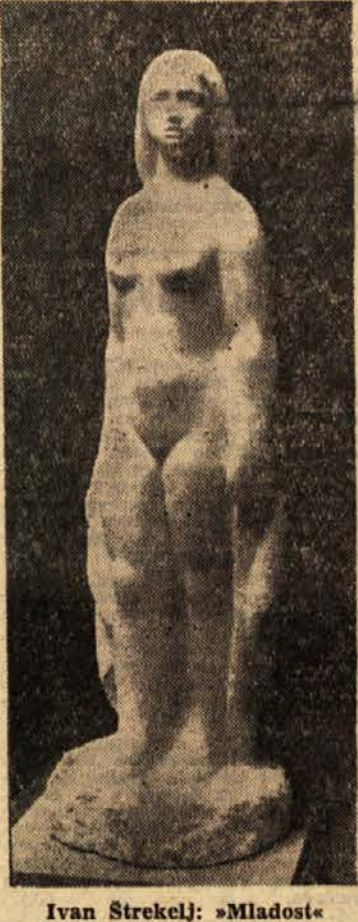
Večkrat, ob najrazličnejših priložnostih je že padla včasih pikra, včasih malce nostalgичna opazka o neuspehu naše sodobne književnosti v svetu. Ta »neuspeh« se je zdel še večji, ker so ga povsem po nepotrebnem primerjali z nenehno rastočim ugledom, ki ga žanje v svetu naša zunanja politika. Toda vsako drevo ima svojo rast, pa čeprav raste iz iste prsti in ga obzarja isto sonce: prej ali slej pa le doraste vse, kar je zdravo in sposobno za rast. In rast naše povojne književnosti ni zamrla v pritlikavem, krivencičastem grmičevju, ki se že suši od koreninah, ko mladike šele poganjajo prve liste. Z ne več tako redkimi deli se sodobna jugoslovska književnost enakovredno uvršča ob naše najboljše stvaritve iz bližnje preteklosti.

Zanimanje za našo književnost v svetu je bilo pravzaprav vsa ta povojna leta živo, tako da je bilo včasih res čudno, kako da nas tako zelo malo prevajajo: bilo je nekaj, kar je zelo potobno nezaupanju. Čas je opravičil svoje. Danes tega nezaupanja ni več, vsaj ne v taki meri, da bi bil resna ovira za uveljavljanje naše književnosti v svetu. Res je: nismo zablesteli na sodobnem književnem nebu, marsikaj našega pa so že sprejeli z vsem priznanjem in iz leta v leto je pot na inozemski knjižni trg, če že ne lažja, pa vsaj zanesljivejša.

Težko je povedati, kaj vse je našega že izšlo v teh povojnih letih v tem in onem tujem prevodu: pota do uveljavljanja naše književnosti zunaj naših meja so in bodo ostala različna, od pobud prizadevanj posameznikov do organiziranega dela posameznih društev in — kot največjega organizma — Jugoslovske avtorske agencije, ki si mimo svoje, v nekem smislu stanovske dejavnosti, se pravi avtorske zaštite v ožjem smislu, resnično veliko prizadeva tudi za plasiranje naše književnosti izven meja naše države. Popularizacija jugoslo-

vanske umetnosti v svetu, ki jo opravlja omenjena Agencija, je vsestranska in zaobjema vsa področja umetnosti, mimo književnosti še likovno umetnost, glasbo, film, gledališče itd. Omejimo se tokrat na književnost. In sicer samo na lanske in letošnje leto. V tem času je Jugoslovska avtorska agencija sklenila z inozemskimi založniki 62 pogodb za izdajo nekaterih del naših pisateljev. Na prvem mestu je Češkoslovaška, kjer je bilo sklenjenih pogodb kar za 23 del, Češkoslovaški slede Anglija z 12 prevodi, Madžarska z 11, Poljska in Bolgarija s 4, Vzhodna Nemčija s 3, Romunija z 2 in Italija z enim prevodom.

IZ JAKOPIČEVEGA PAVILJONA

Ivan Strekelj: »Mladost«

Slovinci smo zastopani z 11 deli in 7 avtorji, in sicer: Ivan Cankar, novele (Bolgarija), Za narodov blagor (CSR) in Hlapec Jernej (Madžarska), Ciril Kosmač je s svojim Pomladnim dnevom zastopan dvakrat, in sicer pri Čehih in Angležih, z dvema deloma, Tisočkrat lepa in Moj dežnik je lahko halon je pri Čehih zastopana Ela Peroci, z enim delom pa France Bevč, Anton Ingolič in Prežihov Voranc prav tako pri Čehih, prvi s Tončkom, drugi z Vinskim vrhom, Prežih pa s Kanjuhom iz Zagate, Potrčev roman Na kmetih bodo izdali Angleži.

Rang-lista ostalih avtorjev pa je naslednja: daleč pred vsemi je Dobrica Čosić s svojima romanoma Daleč je sonce in Korenine, ki bosta oziroma sta doživela v omenjenih osemih državah kar 11 prevodov, za njim je Ivo Andrić s 6, Branko Ćopić s 5, Branislav Nušić, Miroslav Krleža, Oskar Davidović in Mihailo Lalić s 3 prevodi itd.

Na svoj način še bolj zanimiv je naš »prodor« na tuje odre: tu je skoraj izključni gospodar Branislav Nušić, saj je izmed 16 jugoslovskih del, ki jih igrajo v Avstriji, Češkoslovaški, Madžarski, Vzhodni in Zahodni Nemčiji, Poljski ter Švic kar 10 njegovih. Slovinci smo le enkrat (v Vzhodni Nemčiji) zastopani s Cankarjevimi Hlapci — odmev gostovanja ljubljanske Drame v Gledališču narodov v Parizu.

IZ KINEMATOGRAFSKIH DVORAN FILM NI GLEDALIŠČE OB FILMU »POP ČIRA IN POP SPIRA«

Premiero domačega barvnega filma »Pop Čira in pop Spira«, priredbo po klasični Sremčevi povesti, smo upravičeno pričakovali z velikim obsevom, saj je film prejel na puljskem festivalu, ki mu je bila letošnja posebej v geslu vzpodbuda sodobnim temam najvišje priznanje. Nagrade so bile pridobile mnenja, da filmski avtorji s staro, preizkušeno književnostjo splošnega slovesa najmanj tvegajo, marsikomu pa se zdi premalo pomembno dejstvo, da je prav pri tovrstnih filmih potrebno še spretnije obvladati ustrezni tako imenovani filmski jezik, ki šele da novi tvorbi potrebni značaj samostojne umetnine.

Film »Pop Čira in pop Spira« nam žal ne razodeva podobe take specifične umetnine. Dobimo občutek, da gledamo le zanimive ilustracije nekaterih najboljnih in najbolj likovnih odločkov iz Sremčeve satire (71). Mimo tega pa je zveza teh zlepijenih živih podob tudi dokaj groba. Filmsko bi dodali: pomanjkljiva montaža. Scenarij Rada Andrića in Soje Jovanović je po slogu bližji vzorni odskopi priredbi. Daje preveliko prednost okoližu in vzdušju, ki jih sicer ne gre zanemarjati, pred bistveno redčo nitjo filmske akcije same, skratka pred do-

godki. Da je Soja Jovanović dobra gledališka režiserka, je to znova potrdila. Tako je tudi njena mizascena, značilno gledališka. Sicer odlična kamera Nenada Jovičića se nam zdi čisto priključena pred namišljenim gledališčkim rampo. Uporaba različnih filmskih planov si pri Jovanovičevih sledi povsem neurejeno in kdaj celo nelogično. Preskakuje s posnetka na posnetek, kakor se ji zazdi, neupoštevaje gledalčevega zadržega, ki se mu s tem poraja. Pogosto si sledita dva nadrobna posnetka, ne da bi prej spoznali smisel prvga. V filmskem zapletu pogrešamo rastočo napetost in potrebno dinamiko, ki jo literarna predloga popovske kronike nima, a je filmski avtorji ne bi smeli prezreti. Igra kaže na solidno delo za mizo. Čeprav odrsko oblikovana, sodi med najboljše stvaritve, kar smo jih videli v domačih filmih. Predvsem moramo omeniti Ljubimko Bobič, ki je z izredno vlogo popadije upravičeno zaslužila za svojo realistično igro zlato puljsko medaljo. Zelo dobra je tudi glava Borivoja Simića. Kljub presteževnim nagradam naš prvi barvni film je ni v celoti tako uspelo delo, kakršen je bil njegov sloves. Primer režije Soje Jovanović gre v prid tistim, ki menijo, da je film le neka svojevrsna umetnost. ja

PRED JUTRIŠNJO PREMIERO KOGOJEVIH »ČRNIH MASK« V LJUBLJANSKI OPERI

Končno spet »ČRNE MASKE«

Ob krstni izvedbi edine opere Marija Kogojja »Črne maske« leta 1929 je skladatelj Slavko Osterc zapisal, da so dve leti čakali na izvedbo tega dela in da gre pohvala ravnatelju Operne in dirigentu Mirku Poliču za uprizoritve te prve moderne slovenske opere, tega resničnega umotvora, tega mogočnega dela v današnji literaturi. Zdaj po 28 letih, kolikor je bilo treba čakati na ponovno izvedbo »Črnih mask«, velja storiti prav tako, kot je storil tedaj S. Osterc: obžalovati dolgo dobo, ki je pretékla do ponovne uprizoritve in hkrati izreči pohvalo dirigentu Samu Hubadu in režiserju Hinku Leskovšku, ki sta delo znova postavila na oder ljubljanske Operne.

Ce hočemo najti odgovor, čemu je moralo preteči od krstne izvedbe »Črnih mask« nič manj kot 28 let do ponovne uprizoritve, je treba vsaj malo pobliže pogledati delo, ki je, kot je pisala tedaj kritika, pri nas doslej neznanne potence in pomeni za Slovence energičen skok naprej, skok na višji evropski nivo.

Marij Kogoj je komponiral svoje »Črne maske« po prihodu z Dunaja, po svojem šolanju pri Schreckerju in Schönbergu tri leta, po dramu ruskega pisatelja Leonida Andrejeva. Bil je takrat mlad, zagnan, brezkompromisen, zaverovan v svoj ideal, ne meče se za trenutne razmere in trenutno modo. Komponiral je dramo od začetka do konca, njegova glasbena realizacija je rasla kot drama Andrejeva v dramaturški in glasbeni gradnji, našel je edinstveno sozvočje z ruskim dramatikom in njegovim delom. To sozvočje je edinstveno tako v realizaciji »Črnih mask« kot v tragični usodi obeh umetnikov. Fantastično simbolistični dramatični Andrejeva je našel Kogoj svoj lastni ustrezni glasbeni izraz. Kogoj je scene iz »Mask« opremil z glasbo, ki pozna »ogromno skalo čustvene sugestije, od erotične lirike do fantastične groteskosti«. Ze tedanja kritika je ugotovila v delu neizčrpano invencijo skladatelja in močno glasbeno fantazijo, ki sega do neznanih viškov. Obenem ni mogla mimo svojskosti in izrazu, saj je Kogoj še danes v vsej slovenski operni tvornosti zares edinstven.

Odgovor za malotevilne uprizoritve Kogojevih »Črnih mask« je torej treba iskati predvsem v svojskosti in v modernosti tega dela, obnem pa tudi v izrednih težavah, združenih z uprizoritvijo te glasbene drame. Ze ob prvi uprizoritvi je skladatelj sam uvidel, da je delo potrebno nove ob-

dobilo bolj zmogljivo obliko. Ponovna uprizoritev je te stvari upoštevala.

Dirigent Samo Hubad je o tem povedal naslednje: »Glasbenih predelav v delu ni. Mislili smo sicer tudi na preinštrumentacijo, kar pa seveda ni mogoče, saj bi vsak tak poseg osiromašil Kogojev zamisel. Ta zamisel je bila idealna, izvedba pa vendar mestoma nepraktična. Na predelavo tudi ni bilo moč pristati zato, ker Kogoj sploh ne poznamo in ga je treba dati nepotvorenega. Uredili smo tako le orkestralni part, saj do sedaj ni bil urejen. Ni bilo ne zvočnosti, ne predpisane dinamike, ne tempov, ne artikulacije. Zdaj je stvar bolj urejena in zveni mnogo boljše.«

Pač pa je režiser Hinko Leskovšek izdatno skrajšal partijo glavnega junaka, tako da zdaj ta najtežja partija v operni literaturi ni več takšna, kot je bila. Obnem si je dosti pomagal z baletom in pantomimo.

V ponovno uprizoritev Kogojevih »Črnih mask« je Opera vložila ogromno truda in dela. Delo in priprave so bile re velike. Tudi s tehnične strani je bilo storjeno največ, kar gledališče zmora. Da trud ni bil zaman in da delo to zasluži, kažeta izjavi dirigenta in režiserja, ki se strinjata v tem, da je delo v 28 letih

Pisatelj France Bevk je v četrtku 21. novembra odkril spominsko ploščo Zofki Kvedrovi v Kolodvorski ulici v Ljubljani.

»počitka« kvečjemu pridobilo. Ne deluje več kot eksperiment, opera je in vsak način svojstvena, zanimiva in v slovenski operni literaturi edinstvena. Kako bo uspela pri občinstvu, pa je kljub vsemu še vedno — uganka. Vendar: želimo »Črnim maskam« zasluženi uspeh tudi pri občinstvu! Vsem, ki so omogočili njihovo ponovno uprizoritev, pa vse priznanje.

Nalomljena veja

— PESNIŠKI SIMBOL MARIČKE ZNIDARŠICEVE

Nobenega dvoma ni, da je lirčni izraz Maričke Znidaršičeve v resnici intimno pesniški. Lahko bi bilo celo reči, da je njegov vsebinski okvir zožen na zelo ozko področje. Na najglobljo osebno prizadetost ob ljubezni in ob doživljanju narode, ki umira. Ljubezen pomeni eno s tem iskreno resigniranim doživljanjem jesenskih pejsažev.

Kot v vseh njenih lirčnih izpovedih, tiskanih v poprejšnjih zbirkah, je tudi v pesmih sedanjosti, v Nalomljeni veji, čutili prevlado prvinskih elementov njene pesniškega sveta — ljubezen, resignacijo, smrt.

Nemir srca je tiho osrednje jedro, iz katerega raste celota; zakasnela, zamorjena, brezupna, samotna, a vendarle v bistvu skoraj sanjsko navdahnjena ljubezen prepleta celoto vseh teh verzov in motivov. Nalomljena veja je njihov simbol.

V oblikovnem pogledu je Znidaršičeva nezahtevna nadaljevalka preproste, stare in neke celo zastarele lirčne izpovedi v rimah, zaključeni verzih, zaključeni in ne preveč iskanih podobah, skratka v poeziji, ki je čustveno jasna in strnjena, organizirana in lirčna v pravem pomenu besede. Zdi pa se, da ji manjka erupтивности, ki bi neposredno vodila k izrazu in njegovemu bogatstvu. Med razmero- ma dobre verze se vriva tudi prece nerodnih, obrabljenih prispe- dobo, bledečnih besednih zvez in verzov, ki so sicer formalno dodelani, a niso na višini, ki jo terja sodobna stopnja pesniškega izraza in pesniške misli.

Pri Znidaršičevi smo pričla popolni čustveni zrelosti, čeravno je zapra širini. Značilnost njene pisanja je v nizanju podob, v ustvarjanju tihoti, ki imajo vedno in povsod otenke samote in zapuščenosti. Kadar zaživi pred nami lirčna upodobitev narave v vseh njenih barvah, občutimo pesnično notranjo prizadetost in lepoto mnogo bolj neposredno kot ob meditacijah pri bolniški postelji, ob slovesu od vaze, ob ustavljeni uri.

Ta oblikovni okvir dela včasih lahko neprijeten vtis v prizadevanju po metrični dodelanosti verza, kar povzroča ponekod tudi posiljeno besedno gradnjo. Morda pa je največja vrednost te poezije v globokem doživljanju prvinskih čustev, ki so Znidaršičevi dali moč za izraz zrelo dognanih spoznanj o osebnem življenju.

Resnija občutja zaživi v neposredni veličini. Kot taka, ne v oblikovnem pogledu, je zbirka Nalomljena veja vendarle značilna lasi pomembnega prispevka k razvoju naše pesniške besede in misli ne pomeni. V. Konjar

TELESNA KULTURA

DNEVNE NOVICE

OČENJEVANJE ZA POKAL »LJUDSKE PRAVICE«

Najboljše telesno-vojnoro društvo v Sloveniji »Partizan« Tabor-Ljubljana

Ljubljana, 22. novembra. — Včeraj se je sestala ocenjevalna komisija za pokal »Ljudske pravice«, ki jo sestavlja šest članov Izvršnega odbora »Partizan« Slovenije in predstavnik našega časnika. Po več kot štirnem sedenju, ki je na njem komisija temeljito pregledala in proučila poročila, ki so jih poslale okrajne zveze »Partizan«, smo ugotovili naslednje:

- poročila so poslale vse okrajne zveze z izjemo Kopra;
— razen okrajne zveze Kranj nobena izmed okrajnih zvez ni dojela določitev pravilnika in ocenila vsa društva v okraju, temveč so se zveze omejile le na izbiro enega ali nekaj najboljših društev v svojem okraju, kar vsekakor ni v duhu pravilnika ocenjevanja;
— izmed 16 najboljših društev po okrajih je komisija določila naslednji vrstni red:
najbolje ocenjeno je telesno-vojnoro društvo »Partizan« Tabor — Ljubljana, ki je s svojim delom od 15. oktobra 1956 do 15. oktobra 1957 popolnoma zaslužilo naslov najboljšega društva »Partizan« v Sloveniji. »Partizan« Tabor prejme pokal »Ljudske pravice« za leto 1957/58 in prvo nagrado.
Pet drugih nagrad našega uredništva prejmejo naslednja društva »Partizan« (zaradi izenačenosti so društva uvrščena po abecednem redu):
Bled, Crna pri Prevaljah, Gaberje — Celje, Gorje, Kočevje.
Pet tretjih nagrad »Partizan« Slovenije pa prejmejo naslednja društva: Mozirje, Narodni dom — Ljubljana, Rače-Hotemež, Semič in Tolmin.
Sklep komisije je potrdil predsednik »Partizan« Slovenije Mitja Ribičič.
Reportažo o letošnjem najbolje ocenjenem društvu »Partizan« v Sloveniji bomo priobčili v slavnostni številki za 29. november.

Zdravstveni dom Ljubljana-Center obveša vse tiste starše, ki bivajo na območju občine Center in še niso pripeljali svojih otrok rojenih v letu 1951 do 31. marca 1957 na cepljenje proti otroški paralizni, da bo prvo cepljenje samo še danes, 23. novembra od 8. do 12. ure v Otroškem dispanzerju, Ulica Stare pravde 2. Starši, ki niste prejeli vabil za otroke rojene v letih 1951 do 31. marca 1957, prav tako pripeljte svoje otroke na cepljenje.
Zahvaljujem se prof. Savniku, dr. Radu Poljanšku, bolniški sestri Magdi in vsem zdravnikom, kakor tudi osebu: nkoloskega inštituta za požitvalnost in skrb, ki so izkazali moji dragi ženi Malči v času njene dolge in težke bolezni. Iskreno se zahvaljujem za vsakodnevno nego in lajšanje bolečin vse do njenih poslednjih dni še dr. Miru Jamniku in bolniški sestri Marinki, Bogdan Pavlovič.

MLADINSKO GLEDALIŠČE Ljubljana-Križanke
Nedelja, 23. nov. 1957 ob 10 — Sylvia Kammerman? »Stiri enodejanke« — Lev in miš, Semence, Rdeča kapica, Snelgulčica.
Vstopnice so na razpolago pri gledališki blagajni vsak dan od 10 do 12 in 2 uri pred predstavo. Rezervacijo na telefon 22-011.

RADIO LJUBLJANA
Spored za soboto, 23. novembra 1957
Poročila: 5.05, 6.00, 8.00, 10.00, 13.00, 15.00, 17.00, 19.30, 22.00, 22.55.
5.00-6.00 Dobro jutro! (pisan glasbeni spored) — 6.00-6.40 Reklame — 6.40 do 6.45 Naš jedilnik — 8.00 Poročila — 8.05 Lepe melodije, znani nagajni — 8.35 Donski kozaki pojo... (ruske narodne in umetne pesmi) — 9.00 Radijska šola za nižjo stopnjo (ponovitev): Lof ze Jakopič: Zvesti Čuj — 9.30 igra vam Barnabas Gecky s svojim zabavnim orkestrom — 10.10 Dopoldanski koncert — 11.00 Floriški tehnik — 11.15 Vesele, poskočne in okrogle — 12.30 Kmečka univerza: Ing. Franc Cafnik: Organizacija odbora za gozdarstvo pri kmetijski zadrugi — 12.40 Vesele citre — 13.15 Non stop! (zabavne melodije na tekočem traku) — 14.20 Zanimivosti iz znanosti in tehnike — 14.35 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo — 15.15 Zabavna glasba, vmes reklame — 15.40 5 knjžnega trga — 16.00 Glasbene uganke — 17.10 Kaj bo prihodnji teden na sporedu — 17.30 Zabavni pelemale — 18.00 Okno v svet — 18.15 Madjimurske hrvaške in bosanske narodne pesmi — 18.45 Prof. dr. Mirko Rupel: Jezikovni pogovori — 19.00 Zabavna glasba, vmes reklame — 19.30 Radijski dnevnik — 20.00 Veseli večer — 21.00 Melodije za prijeten konec tedna — 22.15 Oddaja za naše izseljence — 23.00-23.15 in 23.30 do 23.45 Oddaja za tujino (prenos iz Beograda).

GOSPODINJE! PRIJETNO PRESENEČENJE ISOL

ČISTILNO ZA KOVINE IN STEKLO
Nenadkrijliva je »ULTRAGIN« — sport krema. Poizkusil, primerjaj, povej drugim!
»FLEX« je najboljšo sredstvo za čiščenje mize. To ve vsak otrok. Zahtevaj »FLEX«, kjer kupuješ milo.
L'HUILLE special »EVELINE« preprečuje zdrnjo brez bolečin najhujše opelkine od ognja in sonca! Novost v drogerijah!

MESTNO LUTKOVNO GLEDALIŠČE MARIONETE
Levstikov (Sentjakovski) trg št. 2
Sobota, 23. nov. ob 17: L. Novy — V. Tauer: »Moja in živali«.
Ob 20.30: L. Novy — V. Tauer: »Moja in živali«. Za odrasle.
Nedelja, 24. nov. ob 11: Cinybulk — Dežman: »Igračke na cestah«.
Ob 15: Cinybulk — Dežman: »Igračke na cestah«.
ROČNE LUTKE
Resljeva c. 36
Nedelja, 24. nov. ob 17: W. Karsch — J. Pengov: »Težave Peteršiljkove mame«.
Prodaja vstopnic vsak dan (razen nedelje) od 10 do 12 na upravi Resljeva c. 36, tel. 32-020 in pol ure pred pričetkom vsake predstave pri gledališki blagajni.

II. program
14.00 Lahka glasba — 15.00 Napoved časa, poročila, vremenska napoved — 15.10 Ljubljanska kronika in obvestila — 15.25-16.55 Sergej Rahmaninov: Simfonični ples — 22.15-24.00 Zapletimo z BLEDA
KINO
Ameriški barvni film: »Sin All Babe«

KONCERTI
V ponedeljek 23. t. m. koncert za rumeni abonma. Gostujeta dirigent Václav Jiráček iz Prage in klarinetist Ernest Áekun iz Beograda. Na sporedu: simfonična pesnitev »Richard III.« E. Smetane, Koncert za klarinet in orkester H. Tomasiya in Beethovenov III. simfonia (Eroica). Opozorjamo cenjene abonente, da bo pričetek točen zaradi radijskega prenosa.

VESTI »KRANJA«
KINO
»STORŽIC«: sovjetski cinescope film »Prolog«. Predstave ob 16, 18 in 20. Ob 22. premiera sovjetskega barvnega filma »Othelo«.
»SVOBODA«: premiera sovjetskega barvnega filma »Othelo«. Predstavi ob 18 in 20.
»TRIGLAV«: angleški barvni film »Lepe bi biti mlad«. Predstavi ob 18 in 20.
»NAKLO«: francoski barvni film »Bel Ami«. — Lepi strček. Predstava ob 19.

KINEMATOGRAFI PREDVAJAJO
KINO »UNION«
Jugoslovanski film
»Mali človek«
Tednik. F. N. 47. Predstave ob 16, 18 in 20. V glavni vlogi: Rade Marković in Mira Stupica. Ob 10 matineja ameriškega barvnega filma: »Dimni signal«. Ob 22. premiera ameriškega barvnega cinescope filma »Princ Valiant«. Prodaja vstopnic od 8.30 do 11 ter od 14 dalje

DANES ZAČETEK SLOVENSKEGA NAMIZNOTENIŠKEGA PRVENSTVA V TRNOVEM

Teran-Kern-Tomažič

trio, ki bo določil prvaka

Danes ob 8. uri zjutraj se bo začelo v Ljubljani v dvorani »Partizan« Trnovo XI. namiznoteniško prvenstvo Slovenije, katerega izvedbo je namiznoteniška zveza Slovenije zaupala NTK Odredu. Z ozirom na številno priliv bo do sedaj najbolj množično republiko prvenstvo v namiznem tenisu, spričjo forme najboljših pa tudi eno najbolj kvalitetnih.
Največ zanimanja je vsekakor za borbo med moški posamezniki. Nosilci skupin so po vrstnem redu naslednji: Kern, Teran, Tomažič, Podobnik, Zajc, Stana, Kocjan, Zezlina. Torej traja člani »Ljubljane«, dva od kranjskega Triglava, dva od Odredu in šest članov »Siana«. Potemtakem bi bil poifinalni dvoboj, če izvzamemo kakršnokoli presenečenje: Kern-Podobnik in Teran-Tomažič.
Predsednik NTZS Oto Weisbacher meni, da bosta letošnji naslov slovenskega prvaka osvojila ali Teran ali Kern, medtem ko imajo ostali le 15% možnosti za zmago na prvenstvu. Kot dober poznavalec igre vseh najboljših slovenskih igralcev je predsednik Weisbacher dejal tole:

»Če bo Teran v polfinalu premagal Tomažiča, bo prvi. V kolikor pa Teran izgubi proti Tomažiču je favorit za naslov prvaka Kern.«
Mnenju tovariša predsednika se moramo — hoče noče — pridružiti tudi mi.
V ostalih disciplinah posameznikov je položaj popolnoma jasen. Pri teniskih bo o zmagovalki odločil dvoboj Terežič-Plut, ki bo do njega prišlo šele v finalu. Pri mladincih Teran sploh ne bo imel težav, ker Kostanjšek, Miklavc, Bratuš, Zezlina in drugi nosilci najmanj za razred zaostajajo za njim.
Za dvojice ni moč dati zanesljivega prognoz, saj so izkizi v glavnem odvisni od razpoloženja partnerjev.

Prvenstvo se bo, kot smo že omenili, začelo danes ob 8. uri in trajalo do 12., nadaljevalo pa od 14. do 21. ure in bo končano jutri s finalnimi igrami, ki se bodo začele ob 16. uri.
V. S.

Lokomotiva : Odred že danes

Zagreb, 22. nov. — Nogometna tekma XI. kola prve csonske lige med Lokomotivo in Odredom bo že jutri, v soboto, na igrišču »Zagreb«, namesto v nedeljo. Začetek tekme bo ob 14.15. Od uprave Lokomotive smo zvedeli, da bo njihovo moštvo nastopilo v pomiljeni postavi, ker je Lokomotiva že zanesljivo prvak jesenskega dela prve come in hoče spričo tega prizkusiti mlade igralce v prvem moštvu. Zato smatrajo zagrebški nogometni strokovnjaki, da je Odred v jutrišnji tekmi favorit.

CONSKA LIGA
»Ljubljana« : Elektrostroj
Nasprotnik »Ljubljane« v jutrišnjem kolu csonske nogometne lige bo zagrebški Elektrostroj. Srečanje bo na stadionu »Ljubljana« ob 14.15. V predtekmi ob 12.30 pa bo prijateljsko srečanje »Planika« (Kranj) : »Ljubljana« B. Na stadionu bodo od 13 dalje izpred Ajdovščine vozili posebni avtobusi.

Conski turnir

Wageningen, 22. nov. — Na csonkem šahovskem turnirju so odigrali prekinjene partije iz XIV. kola z naslednjimi rezultati: Orban — Lintblom 1:0, Uhlman — Kolarov remi, Dickstein — Trifunović remi (Trifunović je uspel v izjubljnem položaju rešiti remi z večnim šahom).
Stanje po XIV. kolu: Szabo 12, Olafson 10.5, Larsen 10, Donner, Stahlberg 9.5, Trifunović, Uhlman 9, Teschner 7.5, Ivkov 6.5 itd. Do konca turnirja so preostala le še tri kola, tako da ima izmed naših velemoštrov še nekaj upov za plasma na mednarodni turnir Petar Trifunović, medtem ko je usoda Ivkova zapeta.
Naslednje, XV. kolo bodo igrali jutri.

Brzobjavke

PRAGA, 22. nov. (CTK). — Namiznoteniška federacija CSFR je povabila jugoslovanske namiznoteniške igralce na gostovanje, ki bo trajalo od 12. do 18. decembra. Zvezni kapetan NTZJ Zlatko Wellner je določil za gostovanje naslednje igralce: Harangozo, Vojrnica, Markovič II, Čovčičev in Nikoličev, medtem ko prihajajo v poštev za rezerve Markovič I, Uzorinae, Franč in Hrbud ter Trampuževa in Plutova.

STOCKHOLM, 22. nov. (Reuter). Danes so prispeli v glavno mesto Svedske jugoslovanski namiznoteniški igralci Vojrnica, Markovič II in Jazviti, ki bodo od 29. novembra do 2. decembra sodelovali na mednarodnem prvenstvu Svedske, pred tem pa bodo imeli nekaj gostovanj v različnih svedskih mestih.

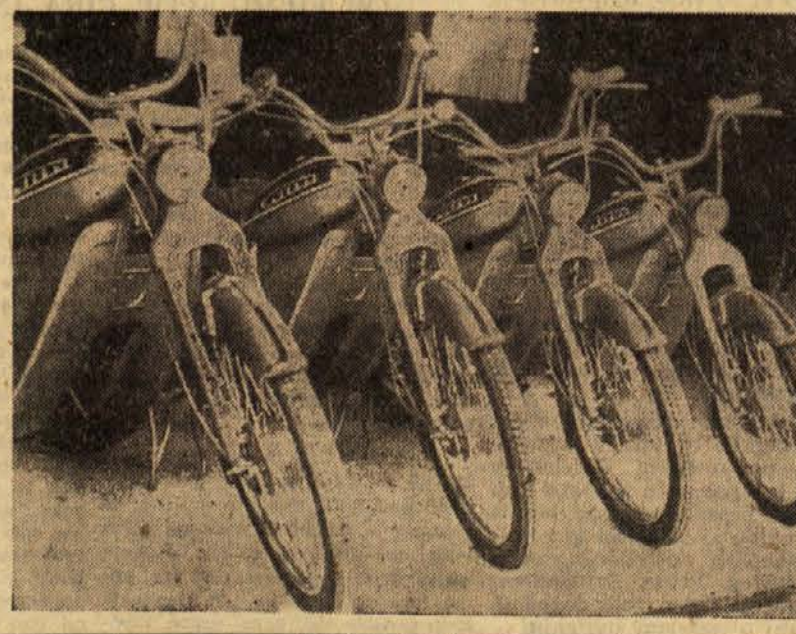
SOFIJA, 22. nov. (radio Sofija). Bolgarska namiznoteniška federacija je povabila tri naše igralce na turnir, ki bo od 29. decembra v Sofiji. Zvezni kapetan naše reprezentance bo tri igralce izbral po državnem prvenstvu, ki bo od 6. do 8. decembra v Zagrebu. Kandidatke so: Čovčičeva, Nikoličeva, Trampuževa, Plutova in Vrzičeva.

Jugoslovanska nogometnaša v Zlatem rogu?

Nemalo bo jugoslovansko športno javnost presencila novica, ki jo je objavil carigradski list »Vatam«, čiš da bosta naša nogometna reprezentanta Muhamed Mujlić in Šefket Šiljaković, ki sta minulo nedeljo igrala proti romunski reprezentanci, v kratkem postala turška državljana in igrala v carigradskih nogometnih klubih. Na vprašanje zainteresiranih krogov v Beogradu, odkod listu »Vatam« ta novica, je urednik lista »Hayadif« ki prav tako izhaja v Carigradu, odgovoril, da je list »Vatam« prejel to sporočilo iz Beograda od lista »Sport« in je celo citiral, kaj je izjavil Šefket Šiljaković: »Zelo mi je žal, ker sem prisiljen, da moram spreminiti državljansko, toda moram si poiskati boljše pogoje.«
Beograjski »Sport« je seveda to novico demantiral, toda športni urednik lista »Hayadif« je uredništvu tega lista v zvezi temu še sporočil, da je med carigradskimi klubi nastala prava dirka okoli tega, kdo bo dobil zve jugoslovanska reprezentanta.

Tomosovi »Colibriji« za naše naročnike

Poglejte, ali niso lepi!
Stirje Tomosovi »Colibriji«
čakajo srečne nagrajence — naročnike. Če boste ob zrebanju vsaj tri mesece naročili na Ljudsko pravico, lahko upate, da boste izzrebanj za takle motor ali pa za kakšno drugo nagrado.

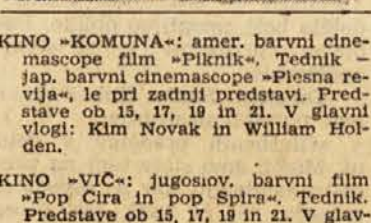

Zrebanje bo 15. marca 1958

KINO »SLOGA«
Ameriški barvni film
»PONY EXPRES«
Tednik. F. N. 47. Predstave ob 15, 17, 19 in 21. V glavni vlogi: Charlton Heston in Rhonda Fleming. Prodaja vstopnic od 8.30 do 11 in od 14 dalje

KINO »SISKA«
Ameriški barvni film
»Pustolovščine Don Juana«
V glavni vlogi: Errol Flynn, Viveca Lindfors. Predstave ob 16, 18 in 20. Prodaja vstopnic od 14 dalje. Na sporedu samo še danes, jutri ameriški barvni film »Rdeče podveznice«

KINO »TRIGLAV«

Češki barvni film
»Pot v prazgodovino«
Tednik. V glavni vlogi: V. Bejval in P. Herrmann. Predstave ob 16, 18 in 20. Prodaja vstopnic od 15 dalje. Danes zadnjič

RUDNIK RJAVEGA PREMOGA ZAGORJE
V ZAGORJU OB SAVI
razpisuje naslednja delovna mesta za:
DVA ZDRAVNIKA
splošne prakse za 2 obratni ambulanti na rudniku
GRADBENEGA INŽENIRJA
za samostojen gradbeni obrat — podjetje
GRADBENEGA TEHNIKA
za samostojen gradbeni obrat — podjetje
Možen takojšen nastop službe, — S stanovanji razpolagamo v 2 mesecih. — Plača po tarifnem pravilniku oziroma po dogovoru. — Prošnje z opisom dosedanjega dela pošljite na zgornji naslov.
Z 33

MARIBORSKE VESTI

Dežurna lekarna:
 Sobota, 23. novembra, lekarna -Pri-
 gradu-, Partizanska c. 1.
 Nedelja, 24. novembra, lekarna
 »Studenca«, Gorkega ul. 18.

KINO
 »UNION«: ameriški barvni film
 »Pony ekspres«.
 »PARTIZAN«: italijanski film »De-
 set ljubezenskih pesmi«.
 »DARNIK«: ital.-francoski film
 »Sto let ljubezni«.

SLOV. NARODNO GLEDALIŠČE
 Sobota, 23. nov. ob 19.30: Mozart: »Fi-
 garova svatba«. Red A.
 Nedelja, 24. nov. ob 15.30: Wolf: »Ko-
 torski mornarji«. Gostovanje v Rav-
 nah na Koroskem.
 Ob 19.30: Mozart: »Figarova svatba«. Red LMS-3.

IZ PTUJA

OKRAJNO GLEDALIŠČE PTUJ
 Sobota, 23. nov. ob 20: Verneull: »Po-
 tovanje v Benetke«. Red Sobota in
 izven.
 Nedelja, 24. nov. ob 15: E. Frelih:
 »Vrnili se je«. Gostovanje v Ivanj-
 kovcu.
 Nedelja, 24. nov. ob 19.30: E. Frelih:
 »Vrnili se je«. Abonma in izven. Go-
 stovanje v Središču.
 Sreda, 27. nov. ob 16: Verneull: »Po-
 tovanje v Benetke«. Red LMS I.
 Sreda, 27. nov. ob 20: Verneull: »Po-
 tovanje v Benetke«. Red Sreda in
 izven.

KINO
 Ameriški barvni film: »Vzhodno od
 Taja«.

VESTI IZ TRBOVELJ

Kulturno prosvetno društvo »Vita
 Zupančič« prireja v Trbovljah »Večer
 narodnih plesov, baleta, ritmike, pan-
 tomime in recitacije«. Sodeluje tudi
 ljubljanski kvintet Akademike fol-
 klornih skupine »France Marolt« iz
 Ljubljane. Predstev bo v gledališki
 dvorani Delavskega doma v soboto,
 23. novembra 1957, za mladino ob 18.30
 in za ostalo občinstvo ob 20.15. Pred-
 prodaja vstopnic je od srede 20. no-
 vembra dalje pri blagajni Delavskega
 doma od 10. do 11. ure ter od 13. do
 20. ure.

KINO
 »DELAJSKI DOM«: ameriški cinema-
 scope film »Indijanski borec«.
 »SVOBODA TRBOVLJE II«: japonski
 film »Sedem samurajev«.

Vesti z Jesenic in okolice
 Zdravniško dežurno službo ima na
 Jesenicah dr. Avgust Tancar, Gospo-
 svetaka cesta.

MESTNO GLEDALIŠČE JESENICE
 Nedelja, 24. nov. 1957 ob 14.30: M. Gor-
 ki: »Matt«. Drama v 11 slikah. -
 Zveze z vlaki ugodne.

Včeraj je pri prometni
 nesreči izdihnila absolvent-
 ka slavistike
**REZKA
 MARTINČIČ**
 Kolegi

CELJSKE VESTI

KINO
 »UNION«: ameriški cinemascope film
 »Zlomljeno kopje«.
 »METROPOL«: češki film: »Krankiti«.

IZ MURSKÉ SOBOTE

KINO
 Slovenski film: »Kekec«. Predstava
 ob 17.30.

IZ ROGAŠKE SLATINE

KINO
 Italijanski film: »Dekle z reke«. V
 glavni vlogi: Sopia Loren, Gerard
 Cury.

DRUGI OGLASI

KUPIMO RABLJENO SODARSKO
 orodje, komplet ali posamezno. -
 »Vino Gorenjska«, Jesenice.

Po dolgi in hudi bolezni je preminil tovariš
IVAN CIMPRIČ
 revirni lovski čuvaj
 Vestnega in prizadevnega člana našega kolektiva bomo
 ohranili v trajnem spominu
 Pogreb bo dne 24. novembra 1957 ob 14. uri v Podpreski
 Uprava gojitvenih lovišč LRS

Za vedno nas je zapustil naš najdražji mož, zet,
 svak in stric
JANEZ KOVAŘIK
 direktor Industrije obutve
 Pogreb nepozabnega pokojnika bo v soboto, dne
 23. novembra izpred tovarne Industrije obutve Novo
 mesto ob 15.30.
 Novo mesto, dne 21. novembra 1957.
 Žalujoči: žena Anica, in družine Kovařik,
 Murn in Cesen.

Po zahrbtni bolezni nas je zapustil
JANEZ KOVAŘIK
 blagajnik LD Novo mesto in član nadzornega odbora
 okrajne LZ Novo mesto
 Pogreb bo v soboto, dne 23. novembra ob 15.30
 v Novem mestu.
 OKRAJNA LOVSKA ZVEZA
 LOVSKA DRUŽINA NOVO MESTO

SPOROČAMO ŽALOSTNO VEST, DA JE PREMINIL NAŠ TOVARIŠ
JANEZ KOVAŘIK
 ODBORNIK OLO, DIREKTOR INDUSTRIJE OBUTVE, ODLIKOVAN
 Z REDOM ZASLUGE ZA NAROD III. STOPNJE IN Z REDOM
 ZA DELO II. STOPNJE
 POŽRTVOVALNEGA TOVARIŠA BOMO OHRANILI V TRAJNEM
 SPOMINU
 NA POSLEDNJI POTI GA BODO SPREMILI V SOBOTO, 23. NOVEMBRA
 1957 OB 15.30
 OKRAJNI LJUDSKI ODBOR NOVO MESTO

SPOROČAMO ŽALOSTNO VEST, DA JE PREMINIL NAŠ TOVARIŠ
JANEZ KOVAŘIK
 DIREKTOR INDUSTRIJE OBUTVE, ČLAN ZVEZE KOMUNISTOV,
 ČLAN SZDL, ODLIKOVAN Z REDOM ZASLUGE ZA NAROD III. STOPNJE
 IN Z REDOM ZA DELO II. STOPNJE
 POŽRTVOVALNEGA TOVARIŠA BOMO OHRANILI V TRAJNEM SPOMINU.
 NA POSLEDNJI POTI GA BOMO SPREMILI V SOBOTO,
 DNE 23. NOVEMBRA 1957 OB 15.30
 OKRAJNI KOMITE ZVEZE KOMUNISTOV
 OKRAJNI ODBOR SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNIH LJUDI
 NOVO MESTO

SREDI VZTRAJNEGA IN USPEŠNEGA DELA JE PO KRATKI IN HUDI
 BOLEZNI OMAHNIL TOVARIŠ
JANEZ KOVAŘIK
 ČLAN ZBORA PROIZVAJALCEV OBČINSKEGA LJUDSKEGA ODBORA
 NOVO MESTO IN DIREKTOR PODJETJA INDUSTRIJE OBUTVE
 NOVO MESTO
 OD POKOJNIKA SE BOMO POSLOVILI V SOBOTO,
 DNE 23. NOVEMBRA 1957 OB 15.30
 NOVO MESTO, DNE 22. NOVEMBRA 1957
 OBČINSKI LJUDSKI ODBOR NOVO MESTO

DELAVSKI SVET, UPRAVNI ODBOR, PARTIJSKA ORGANIZACIJA,
 UPRAVA IN SINDIKALNA PODRUŽNICA INDUSTRIJE OBUTVE
 NOVO MESTO
 SPOROČAJO ŽALOSTNO VEST, DA JE DNE 21. NOVEMBRA 1957
 PO KRATKI BOLEZNI PREMINIL TOVARIŠ
**JANEZ
 KOVAŘIK**
 USTANOVITELJ IN DIREKTOR PODJETJA
 POGREB NEPOZABNEGA TOVARIŠA BO V SOBOTO,
 DNE 23. NOVEMBRA 1957 OB 15.30 IZ PROSTOROV PODJETJA,
 KOMANDANTA STANETA 38, NA NOVOMESKÓ POKOPALIŠČE
 NOVO MESTO, DNE 22. NOVEMBRA 1957

SPOROČAMO, DA NAS JE NENADOMA ZAPUSTIL TOVARIŠ
FRANC GOLOB
 UPRAVNIK PODRUŽNICE LJUDSKE PRAVICE V NOVEM MESTU,
 REZERVNI POROČNIK, PARTIZAN OD LETA 1942,
 ČLAN OKRAJNEGA ODBORA DRUŠTVA REZERVNIH OFICIRJEV
 DRAGEGA POKOJNIKA SMO POLOŽILI VČERAJ K VEČNEMU POČITKU
 NA DOMAČEM POKOPALIŠČU V SMIHELU PRI NOVEM MESTU
 ZVESTEMU IN DOBREMU TOVARIŠU BOMO OHRANILI LEP SPOMIN
 LJUBLJANA, DNE 22. NOVEMBRA 1957
 KOLEKTIV
 LJUDSKE PRAVICE IN LJUBLJANSKEGA DNEVNIKA

Nekaj podatkov o udomačenih slonih, ki nastopajo v cirkusih

»Sreča, da se udomačeni slon ne zaveda svoje silne moči.« pravijo krotilci, »zakaj potem bi prav gotovo ni ne zalegla veriga, s katero je za nogo privezan v staji.«

SLON ima dober spomin

- Udomačeni in dresirani sloni imajo domišljivo, je zapisal pred kratkim ljubitelj teh velikih živali, ki je prebil v prezimovališču nekega cirkusa več dni. Tam je spoznal 49-letno slonico »Rosa«, ki najraje odpira z rilcem vodovodne pipe, pa »Sandryja«, ki se navdušuje za igro z žogo, in afriškega slona, ki bi se kar naprej sprehajal, saj hodi — seveda v človeškem spremstvu — celo na letališče, da prvi pozdravi goste, ki bi radi videli slone »doma«, se pravi na kraju, kjer ne nastopajo, marveč počivajo in se vadijo za prihodnjo sezono.

»Rosina« prijatelj »Sandry« si navdušuje za igro z žogo, pri tem pa seve ne priznava veljavnih nogometnih pravil...

Do človeka imajo sloni kaj različne odnose, saj prav kot človek poznajo simpatijo in odvrtnost. Kadar na primer obišče Rolf Knie katero izmed svojih slonjih skupin, ki gostujejo v tujini, sloni zaženejo velik hrup iz čistega veselja. Zlasti slonica »Rosa« ima med ljudmi posebno ljubljenost. Enega izmed njenih čuvajev je hudo bolel zob. Mož se je napil, stopil k njej in ji rekel, naj ga z rilcem oplazi po glavi. Cejo podnjog je legel in ji rekel, naj ga zmečka, pa ga ni, le z rilcem ga je prišla in si ga položila na tilnik.

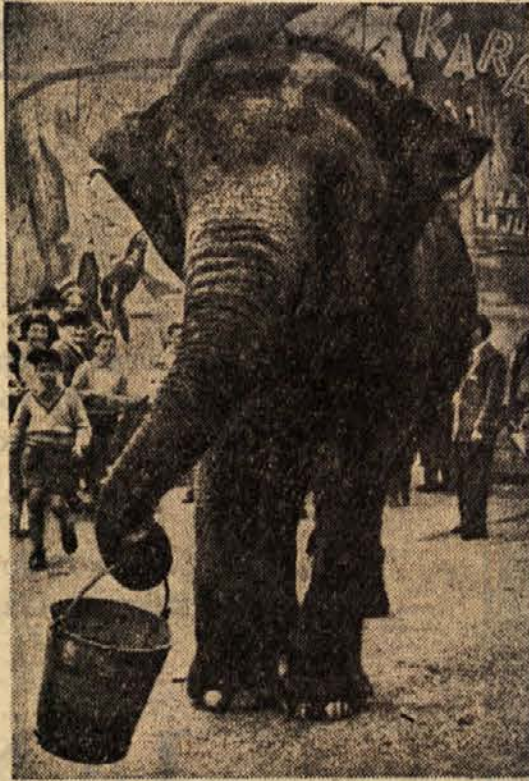
Kako zelo slon zaupa človeku, pokaže zlasti takrat, kadar se česa boji. Ko se je skupina dresiranih slonov učila hoditi po dveh vzporedno napetih jeklenih vrveh, so se posamezni sloni v strahu oprijemali z rilci svojega krotilca, kakor da bi bil on dejansko kakšna opora v primerjavi z njihovo težo. Že mačka, ki

skoči čez cesto, jih kaj lahko pripravi v brezglavi strah. Sicer pa slon skrbno pazi, da bi ne pohodil ali kako drugače zmečkal človeka. Nesreča se sicer večkrat zgodi, toda najpogosteje zaradi slonove nerodnosti, kadar pa ga kaj boli, se takoj zateče po pomoč k človeku, ki ga ima rad. Sapo dvigne in razločno pokaže, kje se mu je v debelo kožo zaril

Zdaj spet govori

Venezuelski ribič Alfonso Espinola je bil od desetega leta nem. V mladih letih se je tako ustrašil, da je onemel. Zdaj mu je skoraj že petdeset let in se je spoznaval z drugimi ribiči samo s kretinami. Nedavno so se peljali z ribičkim čolnom ob atlantski obali Venezuele. Suneč veter je prevrnil čoln, Espinola je bil dober plavalec, zato ni bil v skrbeh zase, čeprav ni več videl svojih tovarišev. Tisti trenutek pa je opazil v neposredni bližini velikega morskega psa. V smrtnem strahu se mu je razvezal jezik, zavpil je iz vsega grla. Rešil so ga, presenetljivo pa je, da mož zdaj normalno govori.

Slonica »Rosa«, ki velja za slonjo prvakinja nekega švicarskega cirkusa, ljudem prav rada po svoje pomaga pri delu. Posnetek kaže, kako gre k studencu po vodo.

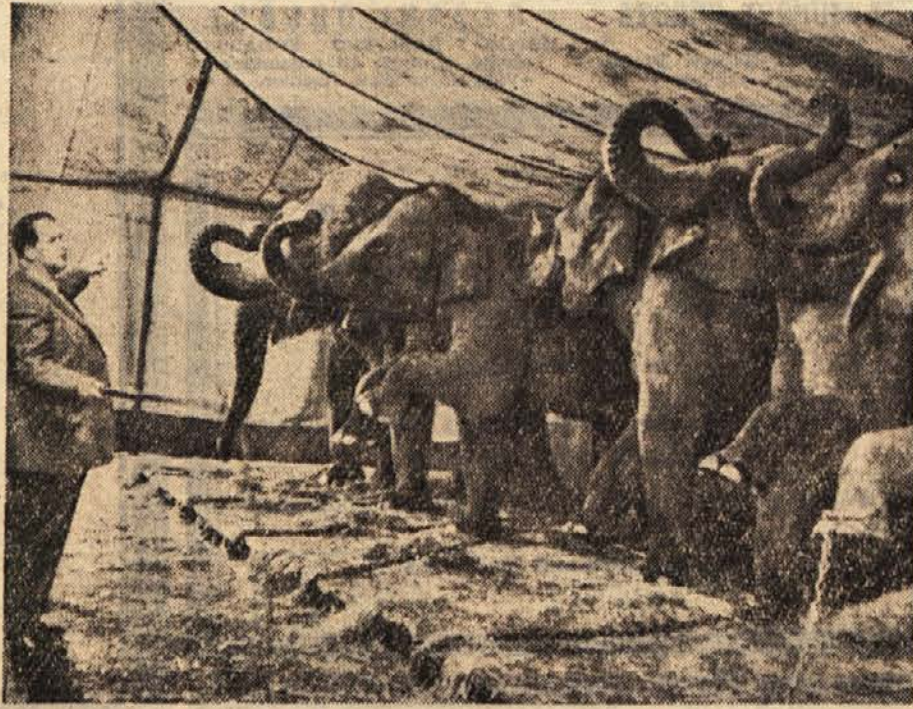

žebelj. Nekoč si je slon po nerodnosti sam pohodil rilec. Nič se ni upiral, ko so mu rano izpirali z jodom, nato pa je celo sam veselo brkljal z ranjenim rilcem po razkuževalni raztopini.

Dreserji pravijo, da se skupine afriških in indijskih slonov vsaka zase dobro razumejo, medsebojni odnosi slonov z različnih celin pa niso dobri in so včasih sloni v takem primeru celo ljudem nevarni. Tudi za druge živali sloni ne marajo kdo ve kaj, seveda pa so tudi tu izjeme. Tako sta se slonji mladič in psiček vse leto igrala, ko je psiček poginil, ker se mu je v žrelu zataknila kost, pa je slonček še dolgo tuleč iskal prijatelja.

Sloni imajo izredno dober spomin. Krotilec neke skupine je umrl zaradi možganske kapi. Ko so sloni zvečer nastopali pod vodstvom drugega dreserja, so se kar naprej ozirali proti kraju, kjer je po navadi stal njihov gospodar. To se je ponavljalo še več večerov, navsezadnje pa so se le navadili na novega gospodarja.

Tudi svoja imena si ti večtonski velikanji dobro zapomnijo, zlasti tistim, ki so jih že na pol dorasle pripeljali iz Indije, pa je indijska govornica najbolj všeč. To traja tudi še potem, ko prebijejo sloni izven domovine že vrsto let in slišijo mnoge druge jezike.

Dobil je stavo

Neki danski književnik je sklenil s svojim založnikom zamisliti stavo; obljubil je, da bo napisal 300 strani dolgo knjigo, preden bo prvi zemeljski satelit nehal krožiti okrog našega planeta. Stavo je dobil.

Pravici je zadoščeno

Dva norveška kmeta sta pred kratkim dobila pravdo, ki so jo leta 1784 začeli njuni predniki proti norveški vladi. Sodišče je priznalo obema pravico do zemljišča, ki so ga njunim prednikom odvzeli skoraj pred 200 leti.

Nenavadna proslava

Neki francoski novinar, ki poroča iz francoske skupščinske palače vse od leta 1914, je pred kratkim povabil svoje kolege na »jubilejno večerjo«. V svoji karieri je poročal o krizi 75 francoskih vlad, kolikor se jih je zvrstilo v tem času.

AMERIČANI V ŠTEVILKAH

- Navezanost
- na sosede —
- Le malo
- ljudi potuje,
- komaj petina
- odraslih čita
- knjige

Statistika je zanimiva reč. Pomaga ne le strokovnjakom, marveč tudi navadnim ljudem, v številkah posreduje predstavo splošnega in značilnega. Ameriški inštitut za proučevanje javnega mnenja je objavil zanimive podatke o povprečnem Američanu.

Povprečni Joe ali Jimmy je visok okoli 170 cm, tehta 75 kg, najraje čita športne novice in stripe, poroči se pri 25 letih, kot mož je zvest in prizadeven. Statistika kažejo, da polovica Američanov gleda pri izbiri zakonske družice na zunanost, polovica pa na duševne lastnosti. Če to drži, bomo morali Evropejci spremeniti mnenje o okusu povprečnega Američana.

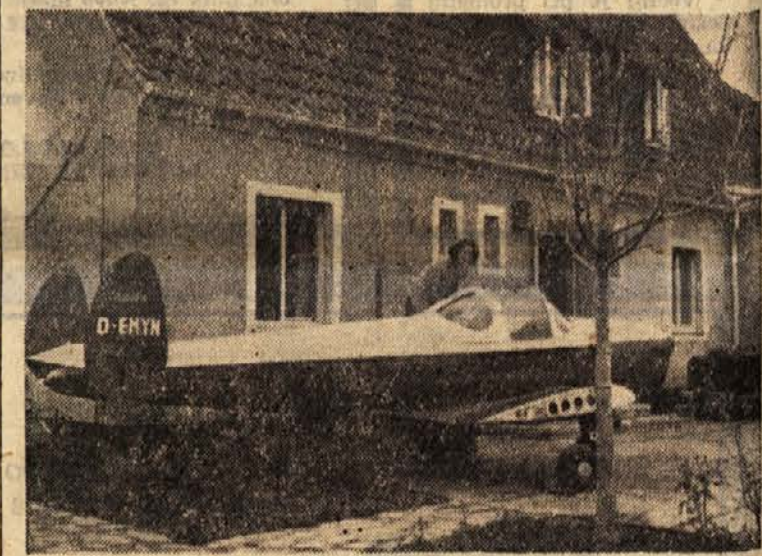
Američan čita predvsem časopise, knjig pa ne mara kdo ve kaj, saj je na vprašanje o čitanju knjig odgovorila komaj petina anketiranih pozitivno, štiri petine pa z odločnim »ne«. Američan pridno opravlja gospodinj-ska dela in neguje otroke. Statistike omenjenega inštituta kažejo, da 62 odstotkov Američanov pomaga ženam pri gospodinskem delu. Skoraj tretjina ameriških mož redno pomiva posodo, dva izmed treh pa ženam pomagata celo pri kuhi. Po statističnih podatkih pomagajo intelektualci ženam v kuhinji in sploh v hiši znatno bolj kot manj izobraženi ljudje.

Konji v ZDA

V ZDA imajo le še dobre štiri milijone konj in mul, medtem ko jih je bilo leta 1920 nad 25 milijonov. Konjereja se ne izplača, ker je krma predraga. — V newyorški okolici je bilo lani 86 prometnih nesreč, ker je zaščiten divjad zašla na cestišče.

Večina Američanov meni, da so njihove matere z vzgojo mnogo bolj vplivale nanje kot očetje. Starši vidijo v svojih otrocih mnogo zrelejši rod, kot so bili sami v isti starosti, otroci menijo, da pri starših ne uživajo dovolj podpore in da je kriva mladoletnih prestopkov slaba družinska vzgoja.

Dva Američana izmed tih nosita naočnike, vsak peti je na-

Nekateri ljudje se domislijo kaj čudnih, včasih seve tudi praktičnih reči. Nemški lastnik zasebnega letala znamke »Ercoupe« je sklenil prav kot avto zdaj na jesen temeljito očistiti svoje zračno prometno vozilo. Krila je snel in jih spravil v garažo, letalski trup pa je začasno pustil kar pred hišo, kjer ga bodo prav tako pripravili na »zimsko spanje« kot avto v desnem kotu slike.

glušen, 34 milijonov Američanov je preveč rejenih, le vsak četrti si prizadeva, da bi shujšal. Polovica Američanov trpi zaradi nespečnosti, vzrok tega pa je živčna napetost. Večinoma jemljejo uspalne tablete, le nekaj jih »šteje ovce«, da bi zaspali itd.

Baseball in nogomet sta najbolj priljubljeni športni panogi povprečnega Američana, mnogi pa tudi keglajo. Ples »Rock and roll« je obvezna etiketa ameriške mladine, statistike pa kažejo,

da na soseda in meni, da bi bilo njegovo življenje mnogo bolj dolgočasno, če bi ne vedel za sosedove skrbi. Tri četrtine ameriških družin prevzame skrb za sosedovo hišo in živali, kadar so sosedje na dopustu, polovica pa jih hodi tudi nakupovat za sosedovo družino. Približno pol Američanov je izjavilo, da bi si ponovno izbrali isti poklic, kot ga opravljajo zdaj, polovica pa jih ni zadovoljnih s svojim vsakdanjim delom.

JAMES A. MICHENER

Sajonara

44

ROMAN

»Daj, govoriva še o Aileen. Si kdaj poznal kakega častnika, ki je vzel za ženo žensko, katera ni imela rada vojaškega življenja? Zalostna stvar. Zalosten posel. Tvoja mama in jaz nismo nikoli bila tisto, čemur pravimo »romantična ljubimca«... Z roko se je počil po nogi in buhnil v smeh. »Ali si moreš predstavljati svojo mamo v kolibi zraven prekopa? Toda midva sva se vedno lahko pogovorila. Zmeraj sva želela iste stvari. Zmeraj želiva isto, tudi kar zadeva tebe, Lloyd.«

Premolknil je, mene pa je obšel občutek, da sem se spet povrnil v čase, ko sem bil v Sv. Leonardu, ko se je pripetil podoben dogodek. Moj oče je rekel: »Z mamjo želiva isto, kar zadeva tebe, Lloyd.« toda dobro sem vedel, da mi mama ni nikoli želela takšnih reči in zdelo se mi je, da bi bila na moji, ne pa na očetovi strani, če bi bila zdaj na Japonskem in bi vedela, kako je s te rečjo.

»Domnevam, da se zavedaš, kako bodo te stvari vplivale na tvoje življenjske načrte,« je dejal oče.

»Kaj pojmuješ pod »temi stvarmi«?

»No, da se boš oženil z Japonko.«

»Oženil!«

»Seveda, oženil.« Naglo je žvečil gumi. »Mar hočeš reči, da nisi mislil na zakon? To pomeni, da misliš, da si najspretnjši fant na vsem bellem svetu. Z dekletom živi v kajžici, celo otroka ima z njo, a ne misli na zakon.«

»Nisem mislil na zakon,« sem tiho rekel.

»Vem, da nisi,« se je zasmeljal.

General Webster je pomolil glavo skozi vrata in razburjeno vprašal:

»Je vse v redu?«

»Pusti naju pri miru,« mu je velel moj oče in pri tem sem pomislil, da lahko možje njegovega kova bolj malo spoštujejo Websterju podobne ljudi ali takšne, kakršen bi jaz skorajda postal. »Baba, ne pa mož,« so temu pravili v vojski. Jel je naglo korakati po sobi gor in dol. Zile na čelu so mu nabreklile. Potlej se je naglo obrnil k meni in mi jel ostro in hitro govoriti:

»Sine, mar ne vidiš, kaj se pripravlja? Ti zidaš okrog sebe visok zid. Ne boš mogel najti izhoda. Zato si se tudi tako naglo odločil za zakon. Vzel boš dekle in potem bo vse v najlepšem redu. Ljubi bog, sine, saj si star osemindvajset let. Zakaj se nisi oženil z Aileen tisto poletje v San Antoniu?«

Ko je omenil Aileenino ime, se mi je v spominu mehko prebudilo tisto prvo poletje in tako sem rekel:

»Oče, to mi res nikoli ni bilo jasno. Morda je bilo tako zavoljo tiste fantovščine.«

»Kakšne fantovščine?« je vprašal. »Kaj ste počeli?«

»Ne tisto, kar ti misliš. Se spominjaš, kdaj

se je sin generala Haywarda oženil z Dalo Crainovo?«

»Misliš hčerko Harryja Craina?«

»Da. Oče ji je padel pri Buldgeu...«

»Od vruga korajžen mož. Res, na Koreji bi potrebovali nekaj ljudi Crainovega kova.«

»Zena Marka Websterja je bolj ali manj imela glavno besedo pri pripravah na to poroko. Vse je bilo sila uradno. Toda v noči pred poroko je nekaj nas mladih častnikov povabilo Charliea Haywarda in seveda smo ga tako upijani, da je četrt ure prepozno prišel na poročni obred. Vsi so imeli to za imenitno domislivo, le gospa Websterjeva ne. Po poroki nas je strahovito ozmerjala. Toda ne zato, ker smo neklikanj pokvarili poroko Dale in Charliea, temveč zato, ker smo prekrizali njene namene. In od tistih dob se bojim Aileen.«

»Bojiš?«

»Ja, nekaj takega. Po svečanosti smo se štirje, ki smo bili upijani Charliea, odpeljali na Randolphovo letališče. Vsi smo molčali, vozili pa zelo hitro, toda ko je zavozil proti nam neki kamion, je nekdo rekel: »To je že drugi kamion, ki se nas je lotil!« Smejali smo se in tisti dan smo se vnovič napili. In preostali del poletja mi še na misel ni prišlo, da bi se oženil z Aileen. No, potem je prišla Koreja.«

»Ali si mislil na poroko z madame Butterfly?«

»Ne,« sem odgovoril.

»Sin nikoli ne udari očeta, moj Lloyd, če se ni za nekaj navdušil. Poslušaj, sine. Vzemimo, da se ti poročiš s tem žoltim dekletom. Jaz sem v svetu za personalne zadeve in, denimo, da bomo morali razpravljati o tebi. Odpustil bi te iz vojske, če bi pa ne bil v svetu, bi priporočil

drugim, naj to store. Oficirjev z rumenopoltnimi ženami ne maramo. In še tole: kje bi pa živel v Ameriki? Nihče od naših prijateljev se ne bi hotel pokazati s tabo in z žolto ženavo. Kaj pa otroci? Mar bi mogel te Japončke poslati v Point?«

Oče je mislil, da bodo vsi njegovi vnuki obiskovali vojno akademijo v Pointu. Skušal sem nekaj reči, toda nadaljeval je:

»Sine, Mark Webster besni. Rekel sem mu že, naj si vojno sodišče izbjije iz glave. Ko sem bil jezen, sem mu ukazal, naj te pošlje nazaj na Korejo. Toda zame bo to huda preizkušnja, če bom moral podpisati takšen ukaz in te poslati tja, da bi ti izbil to iz glave. Toda ti si bil že dovolj časa na Koreji. Reci mi, kakšna so ruska reaktivna letala?«

Odgovoril sem mu, da so zelo dobra, on pa me je vprašal:

»Misliš, da pilotirajo Rusi?«

Dejal sem, da mislim tako, da pa nismo nobenega ujeli.

»Čudni so ti Rusi,« je rekel. »Res čudni.«

»Doselej se nam je posrečilo, da smo jim bili kos,« sem rekel.

Oče pa je udaril po mizi, rekoč:

»Sine, ne jemlji spolnosti preveč resno.«

»Kaj bi pa potemtakem moral resno jemati?« sem vprašal.

»Vse življenje,« je odvrnil in divje žvečil gumi, »celo dobro premišljeno življenje.«

»Napredovanje, položaj v družbi in podobne reči?« sem dejal.

Premeril me je s pogledom in rekel:

»Rogaš se mi, sine.«